

Riksdagens protokoll

2013/14:66

Torsdagen den 6 februari

Kl. 12.00 – 15.23

Protokoll
2013/14:66

1 § Ansökan om ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Rickard Nordin* (C) ansökt om ledighet under tiden den 3 mars–3 april.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Karin Östring Bergman* (C) skulle tjänstgöra som ersättare för *Anders Flanking* (C) under *Rickard Nordins* ledighet.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Centerpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Karin Östring Bergman* som suppleant i civilutskottet och socialutskottet under *Rickard Nordins* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 3 mars–3 april* till

suppleant i civilutskottet
Karin Östring Bergman (C)

suppleant i socialutskottet
Karin Östring Bergman (C)

3 § Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i EU-nämnden skulle utökas från 45 till 46.

Kammaren medgav denna utökning.

4 § Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i EU-nämnden företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i EU-nämnden
Roland Utbult (KD)

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:248

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:248 Folkbildningssatsningar för att öka IT-kompetensen

av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 februari 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 28 januari 2014

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm

Interpellation 2013/14:256

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:256 Statlig närvaro i hela landet
av Marie Nordén (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 25 februari 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 31 januari 2014

Socialdepartementet

Annie Lööf (C)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:266

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:266 EU-direktiv om offentlig upphandling
av Marie Nordén (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 25 februari 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 31 januari 2014
Socialdepartementet
Peter Norman (M)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

Prot. 2013/14:66
6 februari

6 § Svar på interpellation 2013/14:244 om proposition som reglerar betaltider mellan företag

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat mig varför regeringen inte har återkommit med en proposition som reglerar betaltider mellan företag.

Jag var i kammaren för ett par månader sedan och talade om detta. Som jag då redogjorde för arbetar regeringen aktivt med att åstadkomma goda förutsättningar för *alla* företag att verka och utvecklas. Det gäller inte minst små och medelstora företag. Om betalning inte sker i tid drabbar det företagets likviditet och planering. Pengar som man räknat med att få kommer helt enkelt inte in i kassan. Det är bekymmersamt.

Det är bakgrunden till att riksdagen, på förslag av regeringen, vid den här tiden förra året beslutade om åtgärder för att stärka rätten att få betalt i tid. Det har exempelvis införts en tvingande rätt till dröjsmålsränta, och leverantören får automatiskt rätt till förseningsersättning om en betalning inte sker i tid. Vi har också sett till att utsatta företag, eller deras branschorganisationer, har större möjligheter att gå till Marknadsdomstolen och få till stånd förbud för en stor kund att fortsättningsvis tillämpa oskäliga betalningstider.

I tillkännagivandet efterfrågar oppositionen emellertid en tvingande lagstiftning som går längre och utan undantag förbjuder möjligheten att avtala om längre betalningstider än 30 dagar. Regeringen tog skyndsamt fram en promemoria med ett sådant förslag, och den remitterades under förra året.

Den samlade bilden av remissinstansernas synpunkter är komplex, och både stöd för och invändningar mot förslaget framförs. För mig är det angeläget att komma med förslag som löser de problem som finns utan att samtidigt skapa problem på andra håll. Det kräver att konsekvenserna av en förändring noga övervägs.

Min förhoppning är att näringslivet ska ta ett större ansvar för dessa frågor. Jag vet att flera näringslivsföreträdare bland annat talade om möjligheterna till självreglering vid ett seminarium om sena betalningar för bara ett par veckor sedan.

Beredningen av promemorians förslag pågår därför fortfarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Jag anser dock att det inte är ansvarsfullt att stressa fram lagstiftning i denna för näringslivet viktiga fråga utan att vara säker på att det man föreslår faktiskt ger rätt effekt.

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

Bakgrunden till interpellationen är en diskussion om regeringens ansvar för att återkomma med ett förslag som riksdagen gjort ett tillkännagivande om, men det handlar också om den verklighet som många små och medelstora företag lever i och drabbas av i Sverige i dag.

Enligt en undersökning som Företagarna har gjort säger en tydlig majoritet av företagen att sena betalningar, att de inte får betalt för varor och tjänster som de har levererat, är ett problem. 20 procent av företagen säger att den genomsnittliga betalningstiden är 90 dagar eller längre. Det är väldigt lång tid för ett litet företag som har levererat en vara eller en tjänst och som sedan får vänta tre månader eller längre på att få betalt.

Konsekvenserna av detta – det har jag sett vid många företagsbesök – är att de små företagen känner att de agerar bank åt de stora företagen. De undrar också vad som särskiljer deras verksamhet från andras. Är det inte så att de stora företagen egentligen har större möjligheter att lätt låna pengar, om problemet är att det stora företaget har dålig likviditet? Det är ofta lättare för stora företag att skaffa likviditet än för små och medelstora företag.

På grund av detta känner många små och medelstora företag att de inte har den likviditet som gör att de vågar och kan anställa och kan expandera. De har inte den likviditet som krävs för att göra den investering de vill göra och för att visa banken att de är tillräckligt stabila för att kunna göra framtidssatsningar.

Jag har mött många sådana företagare. Bland de första jag talade med var Kaffebönan i Dalarna, som nästan har drivit en egen kampanj för att få ned betalningstiderna. Jag har också träffat underleverantörerna till fordonsindustrin. De har varit väldigt högljudda i diskussionen eftersom de känt att industrin har råkat illa ut de senaste åren. Det handlar också om konsult- och teknikföretag.

Stora företag som levererar högspecialiserade designtjänster och konsulttjänster känner att mycket av utvecklingsarbetet som svensk industri driver i dag görs av dessa företag, men de får inte betalt för sina varor och tjänster i tid. Att man gör på det här sättet undergräver hela utvecklingskraften för svenskt näringsliv.

När det gäller frågan om vad regeringen väljer att göra har det gått över ett år sedan riksdagen sade åt regeringen att komma tillbaka med en proposition om reglerade betalningstider om 30 dagar. Det har regeringen fortfarande inte gjort.

Bakgrunden till interpellationen var att jag följde den interpellationsdebatt ministern hade för några månader sedan. Då sade ministern att man skulle återkomma med en proposition efter årsskiftet. Nu har årsskiftet varit, och det finns fortfarande inte någon proposition upptagen på listan. Vad har hänt sedan den förra debatten som gör att ministern nu inte vill komma med en proposition som hon i förra debatten bedömde skulle kunna komma efter årsskiftet?

Det är inte bara riksdagen som väntar. De som väntar är framför allt de många små och medelstora företag som vill ha betalt i tid. Vi väntar i dag på en proposition, och de små och medelstora företagen tvingas i dag vänta på betalning alldeles för länge.

Min fråga till ministern kvarstår. När kommer propositionen? Och hur länge ska små och medelstora företag vänta?

Prot. 2013/14:66
6 februari

Anf. 3 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! För ett antal månader sedan hade vi en liknande interpellationsdebatt här i kammaren, precis som justitieministern sade, dock med några andra meddebattörer. Inför dagens debatt läste jag igenom protokollet, både från den debatt som vi hade då och från den debatt som vi hade här i kammaren när vi beslutade om propositionen om snabbare betalningar.

Jag konstaterar att vi nog kan komma överens om problembilden. Precis som Mikael Damberg säger är det ett problem att stora företag använder små företag som banker. Vi är dock inte överens om lösningen.

Till att börja med tycker jag inte att lösningen på problemet är så enkel som att införa tvingande lagstiftning; det är inte bara svart eller vitt.

Precis som Mikael Damberg har jag också träffat företagare. De har gett en annan verklighetsbild. Det finns några som har behov av långa betalningstider. Just betalningstider är – som vi alla vet – en del i ett avtal som innehåller väldigt många punkter.

Vi får inte heller glömma bort att de svenska företagen har en god betalningsmoral. Vi hörde här nyss om 90 dagars betalningstid. Det är många siffror som cirkulerar, men det senaste som jag hörde på ett seminarium här i januari – som justitieministern refererade till – var att den genomsnittliga betalningstiden i Sverige var 35 dagar. I övriga Europa uppgick den till 61 dagar. Det är längre än 30 dagar, men vi har en god betalningsmoral.

Om vi ska väga in EU och internationell handel måste vi fråga oss vad detta skulle innebära för den svenska konkurrensen. I våra grannländer finns avtalsfriheten kvar. Såvitt jag har blivit underrättad har Tyskland inte infört direktivet. Men vi har ändå en omvärld att ta hänsyn till. Vad skulle de svenska företagen få för konkurrensmöjligheter för det fall att vi inför en tvingande lagstiftning?

Frågan var varför det inte finns någon proposition om detta på propositionslistan. Svaret har vi hört från justitieministern. Jag vill också göra ett tillägg till det som jag sade under den förra interpellationsdebatten. Förslaget har varit ute på remiss, och de svar som kom in spretade ganska mycket. Jag hävdar att de flesta av remissinstanserna är kritiska mot en tvingande lagstiftning. Kanske vi kan komma överens om att frågan är komplex.

Men jag vill använda mig av en mening från den juridiska fakultetens remissvar: De grundläggande problemen med längre betalningstider är inte juridiska, skriver man. Vi kunde ta del av en artikel i går i Upsala Nya Tidning. Företagarna och några handelskamrar skrev där att de hellre vill se en självreglering och en egen betalningssed. Det tycker jag är väldigt glädjande att ta del av. Det är kanske där som vi har lösningen. Hur kan vi komma åt betalningsmoralen? Är det genom lagstiftning eller genom självreglering?

Dessutom vill jag tillägga att den lagstiftning som vi antog i januari bara har varit i kraft ett antal månader. Jag tycker att det är för tidigt att gå vidare med en tvingande lagstiftning. Vi måste se vad lagstiftningen från januari har för effekt.

Svar på
interpellationer

Jag kan bara instämma i det som Beatrice Ask sade i slutet av svaret, att man inte ska stressa fram någon ny reglering innan vi ser vad de olika åtgärderna har för effekt.

Anf. 4 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! AB Volvo skär ned med ytterligare 4 400 anställda, eftersom resultatet sammantaget under det tredje och fjärde kvartalet tvingar bolaget till det. Tråkigt men inte oväntat är Unionens kommentar. Man drar ned på den fast anställda personalen medan facket accepterar att Volvo fortsatt gör bruk av 15 000 konsulter och visstidsanställda. Också de är fackligt anslutna och anställda i det företag vars intresse Socialdemokraterna och en majoritet i riksdagen påstår sig vilja värna om med en absolut 30-dagarsregel.

Storföretagen använder långa kredittider för att stärka sin kassa. Detta gör att underleverantörer tvingas att agera bank. Det är en bild som dess värre ofta är sann. Men mot bakgrund av dagens besked – som grundar sig på att även storföretag kämpar med små marginaler och med en ytterst konkurrensutsatt global lastbilsmarknad – är det otur och dålig tajmning av Mikael Damberg och Socialdemokraterna att fortsätta att måla upp bilden av utnyttjande storföretag och lidande underleverantörer.

I de regioner där dessa verkar finns det snarare ett ömsesidigt beroende. De som har förmånen att vara leverantörer är oerhört angelägna om att kunden – i det här fallet AB Volvo – är fortsatt konkurrenskraftig och kostnadseffektiv. Det krävs för att de gemensamt ska överleva.

Det är just konkurrenskraften hos underleverantörerna och unga ingenjörers jobb möjligheter som hotas av en fördubblad arbetsgivaravgift, om det införs en sådan. Vi i Centerpartiet är förstås kritiska mot den jobbfiendliga politik som Socialdemokraterna för och som drabbar framför allt unga.

Varför framhärdar Socialdemokraterna med att driva den här frågan, när en överväldigande majoritet av de företagare och branschorganisationer som yttrat sig över promemorian säger nej till förslaget om att införa en absolut 30-dagarsregel? Jag tror att det aldrig har föresvävat Socialdemokraterna att avtalsfriheten kring villkor som betalningstider kan vara ett sätt för till exempel nystartade företag att i samråd med sina leverantörer klara kassaflödet i en expansionsfas, när de löpande kostnaderna överskrider intäkterna.

Herr talman! Det råder en förbluffande okunskap om företagets och företagandets villkor hos Mikael Damberg.

Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag har träffat småföretagare som själva har berättat om det här problemet. De menade att detta var det allra största problem som de hade.

Det blir väldigt svårt att planera verksamheten och framför allt att få pengarna att räcka till när man hela tiden får vänta på att få in pengar för det arbete som man har utfört. De småföretagare som jag träffade menade att det här påverkade till och med hur många anställda de har i företaget. I många fall hade man kunnat anställa fler, om de pengar som storföretagen – det kan också vara kommuner och landsting – är skyldiga småföretagarna hade kommit in tidigare.

Den här konflikten är en David–Goliat-konflikt. Det är den stora mot den lilla. Även om de stora inte har obegränsat med resurser är det än svårare för småföretagen att klara sin ekonomi. Det finns till och med tecken på att detta kan leda till konkurs för de värst drabbade småföretagen. Konkurserna har också ökat, så detta är ett jätteproblem.

De småföretagare som jag pratade med sade att storföretagen eller storkunderna medvetet fördröjer betalningen. Det är precis som det har sagts här, att småföretagarna agerar bank för stora företag. Det blir ett orimligt förhållande. Det borde vara tvärtom, att de stora företagen tog större ansvar.

Det leder också till att småföretagen hamnar i en situation där de inte kan säga nej. Det är väl det allra största problemet. På papperet kan man säga nej och kräva 30 dagars betaltid, men då kommer kanske några av de största kunderna att vända sig till någon annan, och man har inte råd att förlora dessa kunder. Man är alltså i en beroendeställning, men det är ett osunt beroende eftersom det är den stora aktören som bestämmer villkoren.

Det som småföretagarna sade till mig var att det måste finnas bindande regler. Vi som småföretagare kan inte komma till storföretaget och säga att vi kräver 30 dagars betalningstid. Då går ju storföretaget till någon annan. Vi här i riksdagen måste ställa det kravet.

De stora aktörerna har stor nytta av småföretagarna. De gynnas mycket av det här. De får en tjänst utförd samtidigt som de kan dra ut på betalningen.

Hoten om att verksamheter kommer att flytta utomlands känns väldigt överdrivna. Däremot är ökningen av antalet konkurser bland småföretagen ett reellt och verkligt hot. Vi har också sett en ökande arbetslöshet under senare år. Detta är inte bara ett hot, utan det är en reell verklighet. När man hör att så många småföretagare säger att de skulle kunna anställa fler om de hade en bättre säkerhet – om de visste att de fick in pengar senast efter 30 dagar – är det ett skäl starkt som något att agera i den här frågan.

Den lagstiftning som infördes där huvudregeln är 30 dagar har vi nu sett verka, och de flesta småföretag menar att den är verkningslös. Det är ändå den stora aktören som sätter villkoren. Då måste vi ta ett steg till.

Förutom att det finns skäl som att förhindra konkurs och se till att fler kan bli anställda är detta också ett krav från riksdagen. Det finns en majoritet i riksdagen, och då ska regeringen genomföra det. Jag hoppas att det blir gjort så snart som möjligt.

Anf. 6 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det är spännande med vittnesbörd, och låt mig säga till riksdagen: Alla har rätt. Det finns företag som har stora problem med detta, men det finns också företag som inte har problem. Svenska företag är väldigt olika. De är stora, de är små, de verkar i olika branscher och de ser olika ut. Man pratar mot bättre vetande om man säger att alla företag har problem. Det är inte sant.

Vi har remitterat ett förslag som grundas på riksdagens tillkännagivande, och jag kan gå igenom de synpunkter som finns på det. Det finns de som säger att det vore en fördel, men en majoritet pekar på de svårigheter som det skulle innebära.

Det är det jag tycker: Om man ska rensa i en rabatt tar man inte slåttermaskin, för då riskerar man att förstöra alltihop – man skapar nya problem. Vad vi måste göra är naturligtvis att ta problemen på allvar och försöka hantera dem.

Nu har Företagarna, Handelskammaren och andra sagt att de ser problemen. Företagarna var egentligen de som var mest positiva till den socialdemokratiska linjen. De vill ha en gräns, men de vill också ha en möjlighet att avtala där det behövs ett undantag. Då tycker jag att vi ska lyssna på det och ta in det.

Med tanke på att man från näringslivets sida nu har samlat några stora organisationer kommer regeringen att bjuda in företrädare för näringslivet till en diskussion om en självreglering och ett avtal för att se hur detta kan se ut, för att vi ska forma ett svar som är rätt svar och ingen slåttermaskin som ställer till det i onödan.

I vissa branscher är det nödvändigt med långa betalningstider. Det gäller framför allt mindre butiker och andra, och det är små och medelstora företag. Det finns en och annan bokhandel som har överlevt, det finns några cykelhandlare och det finns andra. Där det inte är möjligt att betala allt på en gång, där det är bra om man kan sälja varorna först och där det finns möjlighet att ha en butik med varor för kunderna är det viktigt att ha längre tider. Jordbrukare är ofta i behov av att först få sätta fröna och se skörden innan de ska betala för allt utsäde. Det finns den typen av variation.

Det som gör mig så bekymrad är att ni socialdemokrater inte verkar se detta. Ni har träffat något företag som har problem. Ja, absolut – jag har också träffat många. Men ni måste ju se den andra bilden också. Vi måste försöka samla oss till någonting som löser problem i stället för att bara skapa nya. Det är det som är regeringens poäng.

Jag har stor respekt för riksdagens tillkännagivanden. Jag är riksdagsledamot i botten, och jag tycker att det är viktigt. Vi har nog aldrig fått i väg ett förslag så snabbt som i detta fall. Vi skickade också ut det på en stor och bred remiss.

Då är det vårt ansvar att begrunda och analysera de svar som kommer in och försöka se om vi kan hitta någonting som svarar upp mot att lösa problemet i stället för att ställa till nya. Jag tycker att man ska ta den vilja som finns i näringslivet på allvar, att försöka hitta en modell för självreglering, som ett stöd utöver de skärpningar vi har gjort.

Vi har skärpt möjligheterna för branschorganisationer eller enskilda företag att agera när stora företag på ett oskäligt sätt tvingar småföretag till långa betalningstider, för det är inte rimligt. Här finns det mer att göra.

Det som jag ändå tycker är oerhört centralt är att se att det här är ett komplext problem och att det finns anledning att göra läxan rätt. Jag har ingen intention att försena detta i onödan, men jag tänker inte slå ut massor av företag bara för att jag ska lösa ett bekymmer som finns framför allt inom fordonsindustrin och vissa andra branscher. Det vore att flytta problemet till något annat ställe. Så tror jag inte att någon av oss egentligen vill ha det.

Anf. 7 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först har jag några kommenterar kring debatten så här långt.

Det har förts diskussioner om att vi inte ska stressa. Frågan är inte särskilt ny. Riksdagen gjorde sitt tillkännagivande för ett år sedan, och ministern sade förra gången vi hade debatten att en proposition var att vänta i början på detta år, efter årsskiftet. Då hade remisstiden redan gått ut. Ministern hade läst remissynpunkterna när hon sade att det skulle komma en proposition efter årsskiftet.

Någonting har hänt efter detta. Jag vet inte vad när jag läser propositionslistan, och jag får fortfarande inga riktiga besked om när ministern tänker komma med en proposition till riksdagen i denna viktiga fråga.

Man kan säga att Centerpartiet har gjort en resa där det känns som att liberala principer ibland är viktigare än företagens verklighet. Det är inte första gången de senaste åren vi har fört sådana ideologiska diskussioner i Sverige.

Det är rätt: Alla företag har inte problem med långa betaltider i Sverige – absolut inte! Men de företag som inte har problem med långa betaltider kommer heller inte att ha problem med att de får betalt i tid även med en lagstiftning som säger att även de företag som inte får betalt i tid ska få betalt i tid.

Man måste kunna se att det här är en större fråga än för bara vissa branscher. Man talar om konsultbranschen och designföretag, men de jobbar inte bara i en viss sektor i ekonomin. Det är företag som i dag är underleverantörer, fast inte på det sätt som jag tror att folk uppfattar det. Man tror att underleverantörer skruvar fast stolar eller gör någon viss teknisk produkt till fordonsindustrin. Det här är en mycket större fråga än så.

Det är i tjänstesektorn med högutbildade personer där dessa problem är stora. Det är ingen slump att teknik- och designföretagarna, där några av de kanske snabbast växande jobben finns i Sverige i dag, säger att detta är ett jättehinder för deras utveckling, för att de ska kunna anställa fler och vara tillräckligt starka som företag.

Vi brukar säga att Sverige ska konkurrera med kunskap och kvalitet, och det finns ofta i företag som sköter utvecklingsarbetet för industrin, teknik- och konsultföretagen. De säger att de inte får betalt inom 30 dagar, ibland inte inom 90 dagar och inte sällan efter 120 dagar. De tycker att det är märkligt, för de brukar få betalt i tid i Tyskland. Senast jag träffade dem sade de: Vi får betalt på 30 dagar i Tyskland, men vi får det inte i Sverige. Det är ett problem för oss när vi vill expandera och skapa nya jobb i Sverige att vi inte får betalt som vi ska i vårt land.

Jag tror att vi måste bestämma oss för att små och medelstora företag är viktigare i produktionsprocessen i dag än de var för 15 år sedan. Stora företag har lagt ut viktig verksamhet på små och medelstora företag. Man är integrerad på ett helt annat sätt än tidigare. Då måste vi bestämma oss: Vad är det som ökar produktionen? Vad är det som ökar värdet i produktionen? I den processen är små och medelstora företag viktiga, och de förtjänar att få betalt i tid.

Jag gillar att skapa en norm. Det är det vi egentligen vill göra med det här. Jag har träffat så många företag, och de företag som har problem tror tyvärr inte på regeringens senaste lagstiftning. De säger till mig att den

*Svar på
interpellationer*

inte har haft någon effekt. Bevisbördan för regeringen ligger mot de företag som har problem genom att säga: Jo, det har inneburit en förbättring. Det har lett till en förändring. Ni behöver inte längre agera bank.

Jag tycker att det är intressant att höra hur regeringen resonerar kring denna fråga. Jag uppfattar det så att ska vi klara både sysselsättning och bra villkor för företagande framöver måste små och medelstora företag få betalt i tid. Jag kan inte tolka den här diskussionen på annat sätt, men jag hoppas att ministern kan reda ut det. När kommer propositionen? När tänker man komma vidare i denna fråga? Beskedet är än så länge att vi väntar på en proposition, och företagen får vänta på att få betalt i tid.

Anf. 8 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! När vi har lyssnat på den här debatten kan vi gå in på sakfrågan igen. Interpellationen handlade inte om det. Den här debatten har vi haft några gånger, och den är i och för sig jätteintressant och spännande.

Jag kan ibland uppleva att debatten blir lite fel, för vi pratar både om sena betalningar och om långa betalningstider. Det är ju inte riktigt samma sak. Det för mig in även på den fråga som Hillevi Larsson tar upp just om beroendeställningen, som är ett problem – det håller jag med om. Men jag är inte övertygad om att det går att lagstifta bort den beroendeställningen.

Bara för att ge lite perspektiv på direktivet som den proposition som vi fattade beslut om här förra året grundar sig på: Det är ett direktiv som har arbetats fram under lång tid. Vi vet att beslutsprocesserna tar tid i EU och även här, och det tycker vi oftast är bra.

Man ska också komma ihåg att vi har gått längre än vad direktivet sade. Direktivet föreslog en betalningstid på 60 dagar, och vi har fattat beslut om 30 dagar. Det är också en sak som jag tycker att man ska ha med sig men som kanske faller bort i diskussionen.

Debatten har varit bra, och jag tycker att vi ska försöka dra nytta av den. Jag har redan stulit en sak som juridiska fakulteten har sagt, så jag kan lika gärna stjäla en sak som justitieministern sade: Varför kan vi inte se att det här är en komplex fråga och samlas kring att försöka hitta en lösning på problemet? Vi borde låta lagstiftningen verka i åtminstone ett år innan vi börjar med något nytt och dessutom ta in den självreglerande betalningsmoral som det finns förslag på.

Anf. 9 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jessika Vilhelmsson och justitieministern har beskrivit problemen med att införa en tvingande 30-dagarsregel väl – likheten med slättermaskinen var träffande – och varför avtalsfrihet borde kunna råda inom det området.

Mikael! Jag har själv under många år suttit vid förhandlingsbordet med AB Volvo och kommit överens om priser och andra villkor till ett årligt värde av 40 miljoner kronor som kundansvarig säljare och konsultchef i ett av leverantörsbolagen, ett teknik- och konsultföretag. Med 25 år i fordonsbranschen tror jag mig veta villkoren för och värdet av samspel med storföretagen för att utveckla näringslivet i Göteborgsregionen.

Mikael Damberg talar om liberala principer. Jag talar utifrån yrkeserfarenhet från industrin. För Mikael Damberg tycks ett sådant synsätt vara

helt okänt. Saknar man erfarenhet från industrin blir man lätt ett offer för olika påtryckare med egna affärsintressen kopplade till en specifik sakfråga som denna.

Jag och Centerpartiet värnar jobben, framför allt arbetsmarknaden för nyutexaminerade ingenjörer på konsultbolagen och därmed också svenska företags konkurrenskraft gentemot låglöneländer och de länder i vår omgivning som har andra betalningsvillkor än våra.

På det här området är det synnerligen viktigt att lika villkor gäller, åtminstone inom Europa. Annars löper vi risken att storföretagen rundar en sådan här bestämmelse och beställer tjänsterna i andra länder än Sverige.

Det bästa, herr talman, hade varit om vi hade kunnat komma överens om att skärpa kraven på snabbare betalningar utan att införa en tvingande 30-dagarsregel.

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Ja, visst är det så att detta inte är ett problem för alla företag, som tur är. Men en undersökning visade att bland företagen med max 20 anställda var det sju av tio som uppgav att de hade likviditetsproblem. De hade alltså svårt att få ekonomin att gå ihop, och huvudanledningen var just detta att de stora kunderna drar ut på betalningstiderna så att de små företagen får agera bank åt de stora. Det här visar att det ändå är ett stort problem för väldigt många företag.

Ofta är det så som företagarna själva säger: Ju större kund, desto längre betalningstid. Man hade kanske haft förståelse om det var små kunder som också hade likviditetsproblem, men de allra största kunderna har ju inte det. Ekonomin är alltså inte det som avgör summan som går till småföretaget. Det handlar helt enkelt om att man använder småföretaget som bank, och det man kan göra tryggt eftersom man vet att småföretaget inte vågar byta kund. Man är en så pass stor kund att småföretaget är beroende av en. Det finns alltså problem med detta, och vi borde agera.

Sedan finns det självklart alltid undantagssituationer. Ett exempel som nämns bland företagarna själva är bilförsäljare. De får betalt först när bilen är såld, och det kanske tar längre tid än 30 dagar.

Det är fullt möjligt att, såsom till exempel Företagarna föreslår, ha bindande lagstiftning med vissa specifika undantag. Men då ska det verkligen finnas grund för de undantagen. I de allra flesta fall finns det ingen grund, utan det är ett utnyttjande av en svagare part i beroendeställning.

Avslutningsvis tycker jag att det är viktigt att vi driver detta vidare också på EU-nivå och skärper reglerna även där.

Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Justitieministern använder frön och slåttermaskiner som exempel i debatten. Det tycker jag är alldeles utmärkta exempel med tanke på att slåttermaskiner har knivar och fullständigt skär av när de arbetar.

Man kan föra över det till det som många småföretagare råkar ut för. De situationer de hamnar i kan man likna lite grann vid att bli avskuren. Risken finns att de får problem med sin likviditet när de inte får betalt i

*Svar på
interpellationer*

tid som underleverantörer till de stora företagen – till exempel Volvo, som Ola Johansson talade sig så varm för tidigare.

Samma sak blir det när man har sått ett frö som har vuxit upp och av olika anledningar växt sig för högt och man inte klarar av att fixa skörden. Det fröet ropar då på hjälp. I det här fallet är det många små och medelstora företag som behöver hjälp och också har bett om det. Då är det väl viktigt att vi som parlament och Sveriges regering faktiskt lyssnar på det.

Jag kan bara konstatera att ministern i den debatt som jag hade här i kammaren den 22 november sade: ”Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan i början av nästa år.” Nu är vi en bit in i februari månad. Jag vet inte – det kanske fortfarande är i början av nästa år. Man kan ju tolka det lite vänligt som att det kanske kommer att hända någonting. Men som sagt har vi inte kunnat utläsa någonstans i propositionslistan att det ska komma ett förslag.

Det är väl snarare så att jag får en känsla – inte minst när jag lyssnar på Centerpartiet och Ola Johansson i tidigare inlägg här – av att ni har beskrivit problemen med att införa kortare betalningstider på 30 dagar. Ska man tolka in i det att alliansregeringen egentligen inte har lust eller avsikt att följa den beställning som Sveriges riksdag med en majoritet har gjort? Är det så man ska tolka det som sägs här i debatten? Man får nästan en sådan känsla.

Det är flera som gång på gång återkommer till att man i Sverige, i våra svenska företag, har god betalningsmoral. Det är oerhört glädjande. Själv har jag aldrig trott någonting annat. Men i det perspektivet, att ha god betalningsmoral, är det en helt annan sak *när* man betalar, alltså om det är om 90 dagar eller 120 dagar. Den som kommer i kläm är ändå den lilla företagaren som kanske har just det här bekymret med likviditet och upplever att man faktiskt får agera bank.

Att frågan är komplex har samtliga talare här i dag varit inne på. Men att en fråga är komplex behöver inte betyda att man inte måste leverera. Från den 22 november fram till i dag, när ministern hade ungefär samma argument här i kammaren som då, måste ju någonting över huvud taget ha hänt på departementet. Det är lite märkligt att man inte har något nytt att presentera här i kammaren i dag.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Om man har viljan att följa med i den här frågan och faktiskt lyssnar på vad jag säger, då vet man att någonting har hänt.

Det är alldeles riktigt att jag inte håller på och försenar den här frågan i onödan. Men vi har haft ett remissarbete på grundval av det förslag som vi har tagit fram på uppdrag av riksdagen. Många är kritiska till det förslaget.

Vi hade också en uppföljningsdiskussion med anledning av EU-direktivet i regi av EU-kommissionen i slutet av januari. Där framförde flera stora aktörer att de gärna skulle se en självreglering eller att de såg det som en möjlighet.

Därefter har de också manifesterat att de är villiga att sätta i gång det arbetet. Jag sade tidigare att jag just därför vill träffa dem för att diskutera hur detta kan se ut. Det är nämligen en fördel om man kan komma

överens om regler som tar bort problemet i stället för att slå undan benen för de företag som behöver ha längre tider.

Sedan låter det i den här debatten som om vi i Sverige har fruktansvärt stora problem med betalningstider. Det är inte sant. Sverige och Finland är bäst i Europa när det gäller att vara någorlunda snabba. Problemen finns i vissa sektorer, och det är naturligtvis allvarligt, för det är viktiga sektorer. Det måste vi åtgärda. Men kom inte och påstå att Sverige är det land där det här problemet är störst.

Om man ser på hur det ser ut i Europa, där vi har våra konkurrenter och våra marknader, kan vi också se att man inte har rusat i väg och förbjudit möjligheten att avtala om lite olika betalningstider. Jag har inte hittat ett enda exempel där man har valt en sådan lösning. Tyskland har, som sades här tidigare, inte gjort ett dugg, så då har man inget problem. Frankrike har regler men väldigt goda möjligheter att ta sig runt reglerna.

Man kan ju förbjuda, som antydde här. Vi förbjuder något och lagreglerar vissa undantag. Men det är väldigt fyrkantigt. Om vi lagreglerar detta kan det säkert ändå finnas sätt att ta sig runt det, men för de små företagen är det svårast att komma undan genom banklån eller annat och hitta lösningar. Jag menar att det vore oansvarigt av regeringen att inte ta in de synpunkter som finns och försöka se vad vi kan göra i sak.

Det råder ingen stiltje på Justitiedepartementet i den här frågan. Tvärtom är detta en väldigt viktig fråga, för vi behöver våra små och medelstora företag. Vi behöver vettiga betalningsvillkor. Vi måste se till att de små klarar sig så att de kan växa.

Jag befärar att om vi skulle göra som Socialdemokraterna antyder och bara rakt av sätta en gräns så slår vi ut massor av företag i våra mindre och medelstora städer. Många småföretag skulle få problem.

Sedan sades det att det gäller inte bara industriföretag utan också konsulter och tjänsteföretag. Det är en bransch som växer och som blir allt viktigare. Det skulle förvåna mig storligen om inte näringslivets organisationer och företagen själva såg detta som ett bekymmer och väljer att reglera detta. Jag ser framför mig att man kan ha väldigt tuffa regler, också internt, om vad som ska gälla. Det ligger nämligen i allas intresse att få ordning på detta. Men det ligger inte i någons intresse att lösa ett problem och skaffa sig många nya. Det är därför som vi arbetar med frågan.

Jag kommer som sagt att bjuda in företrädare för näringslivet för att diskutera detta som ett led i den beredning som pågår. Vi arbetar med frågan och kommer att återkomma till riksdagen, vilket jag också tidigare har sagt.

Anf. 13 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att det är bra att vi har en debatt om den här frågan, för den är viktig. Det är också bra att det inte är stiltje på Justitiedepartementet. Det är ett positivt besked eftersom riksdagen för ett år sedan beställde en lagstiftning och nu hoppas att regeringen arbetar med det.

Det är några särskilda branscher som har pekats ut här. Det är ju inte så att underleverantörerna inte har velat ha uppträdandekoder och ett anständigt sätt att se på betaltider – det har bara inte gått att komma fram. De har ju inte mötts av någon respons.

Att teknik- och designföretagen, som är en helt annan del av näringslivet – de är välavlönade konsulter som hjälper svenska industrier och företag med utvecklingsarbete, till exempel att jobba fram nya bilmodeller för Volvo och internationella storföretag – säger att de har problem med betaltider i Sverige men inte i Tyskland leder till en diskussion om vilket näringslivsklimat vi skapar i ett läge där stora företag faktiskt har förändrat sina produktionsprocesser och där små och medelstora företag inte bara levererar något utan också är med och utvecklar värdet i produkter och tjänster på ett sätt som är ännu tydligare i dag än det var för tio eller femton år sedan.

Jag tror att de länder som inte ser att små och medelstora företag är viktiga inte bara för sig själva utan också i sin relation till de stora företagen inte förstår hur svenskt näringsliv har utvecklats. De förstår inte hur modernt näringsliv utvecklas eller vad som skapar konkurrenskraft framöver.

Jag hoppas att den här debatten ska innebära att regeringen kommer tillbaka till riksdagen med en proposition. Det har talats om samarbete, men jag har väldigt sällan hört någon inbjudan om att få vara med och samarbeta om denna viktiga fråga. Det kanske kan komma framöver.

Jag konstaterar att ministern i slutet av förra året sade att det skulle komma en proposition i början på det här året. Nu är vi i början på det här året, men ministern har inte tagit upp den på sin propositionslista. Jag hoppas att den kommer.

Anf. 14 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Att få vänta länge på betalningen för det man levererar är ett dilemma som många underleverantörer hamnar i. Att ta banklån för att klara likviditeten är heller inte alltid så lätt. Det ställs allt tuffare krav på alla företag och inte minst på små och medelstora företag.

Underleverantörerna är väldigt kritiska mot att de tvingas agera bank. Många av dessa företag ligger inte i städer utan i små tätorter, vilket innebär att bankerna ofta är än mer ovilliga att låna ut pengar.

Den 22 november lovade ministern leverans av en proposition i början av nästa år. Jag kan inte låta bli att tycka att detta blir lite grann av en symbolfråga. Det är precis i detta dilemma som många små och medelstora företag hamnar. De lovas betalt om 30–35 dagar, men av någon anledning – hoppsan! – tar det 60, 65 eller kanske upp till 75 dagar. Det är väl ungefär detta som alliansregeringen just nu håller på med i sin leverans.

En beställning gjordes av Sveriges riksdag för mer än ett år sådan. Regeringen har ännu inte gjort någon leverans av det som beställdes. Jag kan konstatera att det blir långa ledtider från beslut till verkställighet.

Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tror att den här debatten och engagemanget har betydelse, för det ändrar förutsättningarna. Ibland säger man: Sent ska syndaren vakna.

Jag uppfattar att det finns en växande insikt också i större företag och i branschorganisationerna om de problem som riksdagen och även regeringen har lyft fram. Jag tycker att det är bra. Det är bra om vi kan hitta lösningar som inte innebär låsningar och nya problem. Därför delar jag

Mikael Dambergs uppfattning att det är bra att vi diskuterar detta, för det är viktigt.

Andemeningen i det som du, Mikael Damberg, sade var att mindre företag tidigare inte har fått gehör för skarpare regler. Så kan det nog vara, och så känns det för många småföretag, och det är bra om det ändras. Men då måste också vi som är beslutsfattare höra vad som händer och se om vi kan använda det så att vi inte skapar nya problem.

Sedan sade jag också att det är svårt för många företag att ta banklån. Det är just därför en del kan behöva andra villkor för sina betalningar. Jag tror i det här sammanhanget att det är viktigt att peka på skillnaden mellan långa avtalade betalningstider – jag tänker mig att man ska kunna avtala om det – och sena betalningar.

Om två parter har kommit överens om lång betalningstid är det inget problem. Det som är ett problem är om de inte har kommit överens och den som ska betala struntar i det och skjuter det framför sig. Men detta är två olika saker.

Vad vi behöver är tydliga regler som gör det möjligt inte bara att få betalt i tid utan också att avtala om villkor som passar den specifika branschen där så behövs. Jag tror inte att man ska begära att varje företag ska sluta den här typen av avtal. Jag tror att branschorganisationerna måste sätta en ram, så att det finns en kod och en stabilitet i det hela. Detta är mer flexibelt och skulle vara till mer gagn för näringslivet än ren lagstiftning, som faktiskt är lite trögare.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2013/14:254 om rekryteringen av soldater till insatsorganisationen

Anf. 16 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Pyry Niemi har frågat mig: Kommer insatsorganisation 2014 att bli bemannad fullt ut inom de närmaste åren och – om inte – varför, och vad gör regeringen för att rätta till rekryteringsgapet? Pyry Niemi har vidare frågat mig om jag är beredd att införa en obligatorisk mönstring för alla män och kvinnor vid 18 års ålder, vilket motsvarar 110 000–120 000 ungdomar i varje årskull, och ersätta registreringen på internet med en inledande mönstring.

I budgetpropositionen för 2014 gjorde regeringen en särskild redovisning avseende utvecklingen av Försvarsmaktens personalförsörjning. Där framgår även regeringens bedömningar avseende soldatförsörjningen.

Regeringen anser att rekryteringen till den grundläggande militära utbildningen i stort har följt Försvarsmaktens planering och uppvisat goda resultat. Tillväxten avseende kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän har överträffat planeringen. Samtidigt har tillväxten avseende tidvis tjänstgörande personal skett långsammare än vad Försvarsmakten ursprungligen planerat.

I den fortsatta reformeringen bör ytterligare åtgärder för att stärka rekryteringen av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän prioriteras. Vidare bör fortsatta åtgärder vidtas för att säkerställa förutsätt-

Prot. 2013/14:66
6 februari

Svar på
interpellationer

ningarna för Försvarsmakten att över tiden behålla gruppbefäl, soldater och sjömän.

Regeringens utgångspunkt är att samtliga förband i insatsorganisationen och förbandsreserven vid varje givet tillfälle ska vara uppfyllda med krigsplacerad personal. Försvarsmakten förutser att vissa befattningar i framför allt markstridsförbanden under ytterligare några år inte kommer att kunna bemannas med anställd personal utan behöver bemannas med tidigare utbildad personal som krigsplaceras med grund i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Denna personal kan kallas in om regeringen med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap beslutar om det.

Genom ökat fokus på den tidvis tjänstgörande personalen bör Försvarsmakten säkerställa uppfyllandet av insatsorganisationen med anställd personal. Den övergripande inriktningen bör vara att samtliga krigsförband inklusive hemvärnet är uppfyllda med frivillig personal senast 2019.

På regeringens förslag har riksdagen beslutat om en förstärkning av anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap med 200 miljoner kronor under 2014, 300 miljoner kronor 2015, 400 miljoner kronor 2016 samt 500 miljoner kronor från och med 2017. Förstärkningen syftar främst till ytterligare insatser för att rekrytera, utbilda och behålla tidvis tjänstgörande personal. Dessutom syftar förstärkningen till att möjliggöra såväl ökad kvantitet som ökad kvalitet i övningsverksamheten, främst för den tidvis tjänstgörande personalen. Det här höjer förbandens förmåga, och samtidigt gynnas såväl rekryteringen som sannolikheten att behålla tidvis tjänstgörande personal. Regeringens bedömning är att medeltillskottet innebär att det bör finnas förutsättningar för Försvarsmakten att öka tillväxten av tidvis tjänstgörande personal i förhållande till myndighetens budgetunderlag.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare som ska utreda den fortsatta utvecklingen av Försvarsmaktens personalförsörjning och bland annat lämna förslag som säkerställer en bred rekryteringsbas och stärkt folkförankring (dir. 2013:94). Utredaren ska redovisa sitt arbete senast den 1 november 2014.

Anf. 17 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Först vill jag tacka försvarsministern för svaret.

När jag gjorde värnplikten var det allmän mönstring. Jag tror att försvarsministern och jag är i ungefär likvärdig ålder, så jag misstänker att vi båda två har glada minnen från den tiden.

Detta var något som alla män, kanske pojkar, fick göra. En del slapp. Det var något som vissa längtade till och andra bävade inför. Men principen var tydlig. Alla hade en skyldighet att genomföra mönstringen. Det var en i grunden bra princip. Det blev ännu bättre när kvinnor också fick möjlighet att mönstra. Det var en tid då vi tog det för givet att var och en, utifrån utbildning och förmåga, skulle försvara vårt land vid en konflikt, till exempel en militär intervention av främmande makt.

Jag mönstrade uppe i Östersund. Jag passerade mitt gamla mönstringskontor i somras med cykel. Det kändes genuint på något vis att vara där, cykla förbi mönstringskontoret och komma tillbaka till den gamla värnplikten, då man cyklade omkring på de gamla attack- och terrängcyklarna och mådde rätt bra.

Det var en bra tid. Men, okej, det är nostalgi. Det är andra tider nu, och vi måste blicka framåt. Det är ett annat säkerhetsläge nu. Det har också hänt mycket. Omvärlden är föränderlig, så även Sverige. Försvarsministern ska inte tro att jag är en bergfast nostalgiker som tycker att allt var bättre förr – tvärtom. Det fanns brister i det gamla systemet, och ingen modell är bättre än att den går att revidera och förändra.

Jag har dock några personliga reflexioner kring den allmänna mönstringen. Det handlar om att skapa en större rekryteringsbas till Försvarmakten med relativt enkla medel. Visst kan det bli kostnadsfördyringar i förhållande till dagens modell – försvarsministern säger själv att vi har tagit beslut om att öka anslagen. Men samtidigt har vi ett krav från riksdagen att Försvarmakten måste klara sitt uppdrag. Det gör inte Försvarmakten utan tillräckligt med personal.

Det andra handlar om inställning till säkerhetspolitik i stort. Vi är relativt vårt lands geografiska storlek en ganska liten population. Det gör att vi totalt sett behöver få fler att inlemmas i hela vårt försvarssystem för att klara insatskraven såväl internationellt som nationellt. Det handlar också om att bygga vidare på beprövad kunskap och erfarenhet.

När det finns relativt få att välja bland, som dessutom i många fall avstår från möjligheten att göra karriär inom försvaret med nuvarande modell, uppstår luckor avseende kunskapsöverföring och inte minst när det gäller att hålla förband intakta och förberedda. Det blir färre som har kunskap om Försvarmaktens olika uppdrag, och det skapar oro och kvalitetsförsämringar när det verkligen gäller.

En annan fördel med allmän mönstring är att vi i Sverige vid ett givet tillfälle får bra underlag för hur en ålderskull mår hälsomässigt. Det skapar också goda förutsättningar för forskningsstudier under en längre tid, som i många fall hjälper till att förebygga till exempel folkhälsorelaterade sjukdomar. Annan forskning har också nytta av att större kluster av personer genomför kontroller under liknande former. Det här är dock bara positiva bieffekter av en allmän mönstring och ska bara ses som en liten inlaga i själva resonemanget.

Den nya personalförsörjningen drevs igenom i riksdagen med bara några få rösters övervikt. Man gjorde inte en blocköverskridande överenskommelse. Från vår sida var vi emot att man skulle avskaffa den allmänna värnplikten. Den situation som nu skapas, med väldigt många förändringsprocesser samtidigt, är det som skapar turbulensen, problemen och den här typen av frågetecken.

Hur ska förbanden kunna rekrytera och behålla de anställda soldaterna tillräckligt lång tid? Hur ska förbanden orka och hinna öva på plutons- och kompanivå i tillräcklig omfattning? Och vad händer med ekonomin?

Regeringen är splittrad i frågan. FP, KD och Centerpartiet vill tillföra mer resurser till försvaret. Uppfattningar som framförts är att man måste fokusera mer på nationella insatser, att man inte kan ha ett fungerande försvar om tio år och så vidare.

Jag ställer frågan till ministern: Vad anser Moderaterna i fråga om allmän mönstring?

Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Fru statsråd! Detta är en viktig fråga som vi har diskuterat nu och då sedan 2009, när riksdagen beslutade att övergå från värnplikt till personalrekrytering på frivillig grund.

Jag delar den uppfattning som förmodligen Pyry Niemi har, att det är bra i försvarspolitiken att vi försöker hitta breda lösningar och ha en bred samsyn. Det hade vi i Försvarsberedningen 2008. Det var en mycket bred samsyn i fråga om denna övergång. Sedan valde Socialdemokraterna tyvärr att bedriva lite oppositionspolitik och ha någon form av liten värnplikt kvar. Men jag har envist hävdad att skillnaden mellan Alliansen och Socialdemokraterna i den här frågan inte är som en ravin utan som ett litet dike.

Vi är nog överens om att frivillighet är en god kraft för att rekrytera människor. De sista åren under värnpliktstiden ryckte drygt 5 000 soldater in varje år av en årskull på ca 110 000. Då är det bättre att rekrytera dessa på frivillig grund och göra erbjudandet så attraktivt som möjligt.

Det är glädjande att Försvarsmakten börjar hitta formerna och komma i gång i rekryteringen av tillräckligt många engagerade män och kvinnor för att ta anställning i Sveriges försvarsmakt. Det är en stor förändring, och det tar lite tid att hitta formerna. Men nu bedömer överbefälhavaren att det inte är någon ko på isen utan att tillräckligt många söker. Man gör alltmer riktade insatser, och man hittar former för samarbete med stora företag och organisationer, vilket gör att rekryteringen har börjat fungera.

Pyry Niemi för i interpellationen framför allt fram att vi ska ha en allmän obligatorisk mönstring för 110 000 unga män och kvinnor, vilket är en stor apparat att dra i gång. Det är bra att det finns ett erbjudande om frivillig mönstring och att så många som möjligt väljer att mönstra. Skulle det lovande arbete som nu är på gång fungera dåligt i en framtid får man väl diskutera olika åtgärder, men jag tycker att det finns goda tecken på att arbetet är på väg åt rätt håll och att metoderna biter. Man bildar försvarsmaktsråd vid olika garnisoner, och mycket går i rätt riktning. Det behöver sägas.

En opposition kan lätt få karaktär av dysterkvist medan regering och ministrar är mer positivt inriktade. Jag vill i all enkelhet glädja mig åt att det finns positiva signaler på området som börjar bita. Jag tycker att Försvarsmakten gör ett bra jobb och har börjat hitta formerna. Jag hoppas att man lyckas.

Anf. 19 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Pyry Niemi tar upp ett antal olika aspekter på hur man kan se på plikt och pliktlagen. Jag vill i det här anförandet för alla som lyssnar, både här och via webb- och tv-sändningar, beskriva hur det ser ut ur i första hand ett personalförsörjningsperspektiv. Det är självklart att personalen är helt grundläggande för att Försvarsmakten ska kunna utföra sina uppgifter. Utan personal och fungerande personalförsörjning spelar det ingen roll hur fin materielen är eller hur fina planerna är.

Hur ser det ut? Sammanlagt har det sedan det nya systemet infördes 2011 inkommit mer än 90 000 ansökningar från personer som vill genomföra grundläggande militär utbildning. Till den grundläggande militära utbildningen 2013 inkom över 33 000 ansökningar. Det är en ökning med över 50 procent jämfört med 2012. Det är en imponerande siffra

som visar, mycket glädjande, att det finns ett stort intresse för Försvarsmakten.

Rekryteringsmyndigheten har till uppgift att samla information från alla 18-åringar om deras personliga förhållanden till det så kallade beredskapsunderlaget. Det är det som ligger till grund för att man i händelse av ett förändrat omvärldsläge skulle kunna aktivera en plikttag. Varje 18-åring får ett brev hem med information om vad man är skyldig att göra och fylla i, vidare information om var man hittar mer info om Försvarsmakten. Svarefrekvensen ligger på runt 95 procent. Var och en som fyller i den internetbaserade enkäten hittar också information om hur man kan gå vidare i Försvarsmakten.

Försvarsmakten har fram till årsskiftet anställt över 8 000 gruppbefäl, soldater och sjömän på heltid och som tidvis tjänstgörande. Därtill kommer att man ska anställa ytterligare 8 000 huvudsakligen tidvis tjänstgörande.

Myndigheten överträffar sina mål när det gäller de kontinuerligt anställda, men, som jag har sagt och vi är överens om, det går trögare när det gäller den tidvis tjänstgörande personalen. Därför har myndigheterna, det vill säga Försvarsmakten och Rekryteringsmyndigheten, vidtagit ett antal åtgärder för att förbättra rekryteringen av de tidvis tjänstgörande.

Det viktiga nu är att Försvarsmakten kan behålla den personal man har rekryterat och att man också kan skapa ett flöde mellan de olika personalkategorierna. Glädjande för Försvarsmakten är att en allt större del av dem som väljer att avsluta sin anställning som kontinuerligt tjänstgörande soldater väljer att fortsätta och komma tillbaka som tidvis tjänstgörande eller i hemvärnet. Det är naturligtvis positivt.

Det nya systemet är nytt. Det är en fråga för hela samhället. Det kräver att fler arbetsgivare får kunskap om vad det innebär att ha någon anställd som också är anställd i Försvarsmakten. Här måste vi bli ännu bättre att skapa förutsättningar för att systemet ska vara attraktivt även för civila arbetsgivare.

Viktigast är att Försvarsmakten har en bra verksamhet. Då kommer man att kunna rekrytera och behålla personal.

Det är fråga om stora förändringar. Jag har varit ödmjuk – och är ödmjuk – om att det är fråga om så stora förändringar att man måste vara beredd att kunna justera. Men vägen framåt med den frivilligt rekryterade personalen och insatsorganisationen, som vi också var överens om i Försvarsberedningen, går åt rätt håll. Samtidigt är vi beredda, inte minst i den utredning jag nämnde i mitt svar, att titta på justeringar.

Anf. 20 PYYRI NIEMI (S):

Herr talman! Jag uppskattar att försvarsministern ändå är ödmjuk inför att göra justeringar. Jag tog fasta på det. Det är viktigt att vi så långt som möjligt i bred samsyn når en överenskommelse om förändringar i en tid och modell som är ny.

Vi socialdemokrater vill ha ett slags allmän mönstring. Men det handlar inte om att alla 110 000 eller 120 000 ska åka tillbaka till garnisonen i Östersund eller andra mönstringskontor. Det ska vara en mer kvalificerad webbmönstring för alla. Därefter vill vi att ungefär 20 procent av dem ska komma in på riktig mönstring. Det handlar om kanske 20 000–25 000 yngre vuxna som får ta plats. Vi tror att det skapar bättre förut-

sättningar för att på sikt, om det krävs, införa något slags värnpliktsmodell.

Mönstringen är också ett sätt att få veta mer om respektive rekryt, inte bara att de frivilligt ansöker utan att man får större inblick och vid ett tillfälle ser ännu djupare vilka rekryter som är mest och bäst lämpade för att ingå i till exempel en soldatutbildning. Vi befinner oss i en föränderlig omvärld, där människor far illa i vår omvärld och vi kan se krishärda blossa upp i tid och otid. Det skulle ge en större bredd att hämta människor till vår insatsstyrka. Vi skulle också känna större trygghet och starkare folklig förankring internt i landet. Vi skulle också få fler engagerade och större förståelse för vad Försvarmaktens uppdrag är.

Nu är det många som är motiverade som söker, men jag tror att många inte känner delaktigheten genom att det inte känns riktigt obligatoriskt att genomföra en mönstring. I någon form har den allmänna mönstringen också ett slags pedagogisk grund för de yngre vuxna att få en inblick i vad det handlar om att försvara sitt land, att ställa upp för sitt land i en tid då det råder kris både inom och utanför landet.

Vi är lite bekymrade. Det var ungefär 15–20 procent avhopp bland yrkessoldaterna under 2012–2013. Det är också en del av processen. Varför är det så? Jag kan ge några reflexioner. Jag tror att det grundar sig i att det tyvärr finns en för liten grupp att välja bland. De som i dag ansöker är alldeles för få för att vi ska få den totala spetsen och hitta de allra mest motiverade att ingå i den modell som vi har grundat sedan tidigare. Därför är det väsentligt att motivera med en mönstringsinsats och att bredda underlaget med hjälp av marknadsföringsinsatser i tv och den typ av enkäter som försvarsministern hänvisade till samt vid mönstringstillfället att få människorna att känna sig motiverade.

Jag minns när jag mönstrade. Det var riktigt bra. Jag fick en god inblick och visste vad jag ville göra. Jag fick en insikt i var jag kunde agera och vad som kunde passa bra för mig under resten av livet också. Det är detta jag tror saknas i den nuvarande modellen för att den ska kunna få en tillräckligt bred och djup folkförankring.

Anf. 21 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Det finns många aspekter på plikten och vilken betydelse den har haft. Låt mig understryka att vi inte har avskaffat pliktlagen, utan det vi har gjort vilande är skyldigheten att genomföra militär grundutbildning.

Låt mig upprepa de argument och den överenskommelse som vi gjorde i 2008 års försvarsberedning, som lade grunden till detta beslut. Den allmänna värnplikten ansågs inte längre ändamålsenlig för att bemanna Försvarmaktens insatsorganisation med personal. Med färre än 10 000 per år som fullgjorde sin värnplikt var den varken allmän eller plikt.

Vi var också överens om att för att uppnå den grad av professionalism som krävs i dagens konfliktmiljöer och som krävs för att hantera de komplexa tekniska system som finns och införs i Försvarmakten var den bästa lösningen att ha en insatsorganisation med anställda soldater och sjömän.

Försvarsmakten har intagit sin nya organisation. Förbanden ska under 2014 vara fullt bemannade, och man ska krigsplacera materiel och personal. Vi vet att de inte kommer att vara fullt bemannade med frivilligt rekryterad personal, så i väntan på att man hinner utbilda och krigsplacera de frivilligt antagna kommer det att finnas kvar pliktpersonal i organisationen.

Med denna försvarsreform stärks vår försvarsförmåga successivt. Jag är övertygad om att det är med professionell personal utrustad med modern materiel som vi kan skapa de tillgängliga och användbara förband vi vill ha.

Det handlar också om att se över vad det är för kostnader som har funnits i det vi ibland lite slarvigt kallar stödfunktioner. Pyry Niemi vet att det har genomförts och genomförs ett omfattande arbete för att försöka få så mycket resurser som möjligt till just förbandsanslaget, vilket är det som bygger försvarsförmågan.

Det handlar om att se över sådana delar som rekrytering och mönstring. Ska alla de som ni föreslår genomgå en traditionell mönstring blir det kostnader i miljardklassen. Nu beskrevs en mellanvariant.

Jag är besjälad av att Försvarsmakten ska få rätt personal och kunna behålla sin personal för att vi ska kunna ha en stark försvarsförmåga, och det är detta vi nu bygger.

Att gå tillbaka till en gammal lösning skjuter lite vid sidan av målet. Om vi är överens om att rekryteringen går bra – över 90 000 ansökningar har kommit in sedan 2011, och vi är i början av ett system – har jag svårt att se vilket problem Pyry Niemi vill lösa. Jag är mer oroad när det gäller att behålla personalen.

Vad ska hända med den som blir uttagen till detta och inte vill svara? Blir det polissak, eller är det mer en allmän signal? Ska det finnas några sanktioner?

Jag håller med Pyry Niemi om att vi behöver se över hur vi kan få ut mer information om Försvarsmakten och dess uppgifter. Här har skolan en uppgift, och i den utredning som är tillsatt efter en överenskommelse i riksdagen tittar vi på hur vi kan förstärka folkförankringen. Jag ser fram emot idéer och förslag från denna utredning där alla kan vara med och bidra. Kan vi bli bättre på att sprida kunskap och information om Försvarsmakten och dess uppgifter välkomnar jag det.

Anf. 22 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! En vilande värnplikt kräver att det finns en organisation som kan aktivera den och att det finns människor som är redo att ikläda sig uppdraget här och nu, inte i framtiden utan exakt i detta läge. Vi har inte en sådan förmåga i Sverige i dag, menar jag.

Försvarsministern hävdar att något kommer att hända successivt. Det är bra, och jag är glad att det sker saker. Jag är på gott humör i dag, för det är en sådan dag. Jag känner mig också stärkt av det när jag tänker på att det kan hända saker.

Problemet är dock här och nu och vad som händer om ett år eller tio år. Just nu har vi inte försvarsförmåga nog att uppfylla de krav som ställts. Jag kan respektera successiv förändring, men i min värld går det lite för långsamt.

Det kostar inte miljarder att införa den mellanmodell som försvarsministern refererade till och som är vår socialdemokratiska idé i detta – och försvarsministern välkomnar ju idéer och inspel. Det skulle kosta ungefär 300 miljoner kronor att införa den typ av mönstring som vi tror kan vara en bit på väg. Vi förespråkar inga tvära kast; det är inte det vi är ute efter. Vi vill ha en bred samverkan i dessa frågor. Det är jätteviktigt för oss. Det är det nog också viktigt för försvarsministern att agera efter och utifrån.

En bred parlamentarisk överenskommelse om försvaret i framtiden bygger på att så många partier som möjligt anammar den. Kan vi göra det i samsyn genom att till exempel införa allmän mönstring enligt den modell som vi har lagt fram kan vi säkra försvarsförmågan inte bara för tio år framåt utan även i nutid. Detta bekymrar oss ganska mycket, och det är bra att vi har en annorlunda modell i förhållande till i dag.

Anf. 23 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Varje dag arbetar jag för att stärka Sveriges försvarsförmåga, och en viktig del är att ha en välfungerande personalförsörjning. Här ingår flera komponenter. Det handlar om rekrytering, som kanske är fokus i denna debatt, om att behålla personalen och om att Försvarsmakten ska kunna bygga upp en yrkeslivslång relation med personal som på olika sätt kan bidra i Försvarsmakten. Det kan ske genom kontinuerligt tjänstgörande eller tidvis tjänstgörande, genom hemvärnet eller engagemang i en frivillig försvarsorganisation. Allt detta är nödvändigt för att bygga försvarsförmåga.

Vi har beskrivit detta noga i budgetpropositionen för i år. Vi hade en särskild personalbilaga för att visa hur det går med personalförsörjningen och hur det ser ut med uppfyllandet av insatsorganisationen. Detta är givetvis viktigt. Om Pyyri Niemi inte har läst hela den hoppas jag att han gör det, för där finns många goda nyheter.

Vi är beredda att göra justeringar. Vi har sett att vissa saker går lite för långsamt. För att säkra takten i reformen har vi tillfört försvaret nya pengar, 1,4 miljarder kronor de närmaste fyra åren, för att försäkra oss om att rekrytering, utbildning och övningsverksamhet får den tyngd som vi vill att de ska ha.

Vi har också tillsatt en utredning för att titta på utmaningarna. Hur har det gått hittills? Vad behöver skruvas på så att Försvarsmakten får den personal man ska ha och så att personalen stannar? Personalen behöver stanna för att vi ska få den kvalitet vi vill ha i insatsorganisationen.

Jag vill dock varna för gamla lösningar som är kostnadsdrivande. Här har jag inte sett mer pengar från Socialdemokraterna, men det är en annan debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 24 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Anna-Lena Sörenson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att lindra konsekvenserna av det misslyckade försvarssamarbetet med Norge.

För Sverige är det ett angeläget försvars- och säkerhetspolitiskt intresse att samarbeta med andra länder i allmänhet och nordiska länder i synnerhet på försvarsområdet.

Det nordiska försvarssamarbetet Nordefco omfattar en rad områden, till exempel utnyttjande av gemensamma resurser för övervakning, gemensamma övningar och gemensam anskaffning av materiel. Genom att samarbeta kring inköp av materiel och dela kostnader inom områden som logistik, stöd och underhåll kan vi satsa mer resurser på utbildning, övning och operativ verksamhet.

Upphandlingen av lastbilar prövas för närvarande av Konkurrensverket, och Försvarets materielverk som ansvarar för upphandlingen i Sverige har tills vidare valt att invänta resultatet av den granskningen.

När det gäller Archer beklagar jag att Norge valt att avbryta samarbetet. För närvarande pågår förhandlingar mellan Försvarets materielverk, dess norska motsvarighet Försvarslogistikorganisationen och leverantören BAE Bofors om hur den uppkomna situationen ska hanteras.

Sverige har och kommer även fortsättningsvis att ha ett brett samarbete med Norge på försvarsområdet.

Anf. 25 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

När jag läser svaret, som är ganska kort, inser jag och har jag respekt för att försvarsministern ser allvarligt på frågan om vilka konsekvenser de avbrutna affärerna med Norge kan få för det svenska försvaret. Jag har också uppmärksammat att man arbetar med frågan.

Jag skulle ändå vilja att ministern utvecklade en del av sitt svar. Som ministern anför är det ur svenskt försvars- och säkerhetspolitiskt perspektiv viktigt för Sverige med samarbete med andra länder, i synnerhet våra nordiska grannländer.

Försvarsberedningen skriver i sin omvärldsanalys *Vägval i en globaliserad värld* att utvecklingen i vår omvärld understryker behovet av samarbete med andra länder och att Sverige bör fördjupa dessa samarbeten, inte minst det nordiska samarbetet, för att stärka säkerheten i vår del av världen.

Försvarsberedningen menar vidare att det finns ett gemensamt intresse av mer samarbete för att uppnå kostnadseffektivitet när det gäller materielförsörjning och övningsverksamhet.

Vidare slår beredningen fast att samarbete i Norden ger ökad militär förmåga och stabilitet och säkerhet i regionen. När det gäller Norge specifikt har beredningen uppfattningen att Norge är mycket positivt till ett ökat samarbete och ser framför sig ett utökat materiel-, logistik- och övningssamarbete mellan de nordiska länderna.

Jag skulle vilja att försvarsministern här i kammaren kommenterade om förutsättningarna för ett utökat samarbete med Norge och kanske

Svar på
interpellationer

även med övriga Norden har påverkats av den senaste tidens utveckling eftersom Försvarsberedningen starkt betonar hur samarbetet i Norden inverkar på vår säkerhet och militära förmåga. Då ministern understryker detta i sitt svar på min interpellation känns det angeläget att hon ger sin syn på saken.

Finns det fortfarande skäl att tro att Norge är positivt till ett fördjupat samarbete, och anser ministern att förutsättningarna för ett ökat samarbete i Norden är goda?

Herr talman! Jag skulle också vilja att försvarsministern svarade på min fråga hur de avbrutna samarbetena påverkar den svenska försvarsmakten. När det gäller Archerprojektet känner vi till att de försenade leveranserna av kanoner, som ministern inte på något sätt kan lastas för, resulterade i att Bodens artilleriregemente stod utan kanoner under en tid. Under den föregående debatten påpekade ministern att ett försvar utan personal inte är mycket att ha, men ett artilleri utan kanoner är kanske heller inte mycket att ha.

Förutom att det känns otryggt och en smula tokigt att ett artilleri står utan kanoner skapar det besvikelse hos personalen i Boden. De hade förväntat sig att få börja öva med det nya systemet och lära sig det.

Nu har jag förstått att systemet har börjat levereras. Den senaste utvecklingen innebär dock nya hot om kraftigt ökade kostnader för kanonerna. Dessutom har förhoppningarna om de samövningar med Norge som det nya gemensamt beställda systemet skulle föra med sig grusats.

Det vore bra om försvarsministern kunde kommentera hur de avbrutna samarbetena påverkar kostnaderna för det svenska försvaret och om de eventuellt påverkar den operativa förmågan.

Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Sveriges säkerhet är beroende av att vi har ett rimligt starkt försvar och nära militära samarbeten med demokratier i vår närhet.

Det finns en bred enighet i Sveriges riksdag om att det nordiska samarbetet på försvarsområdet ska utvecklas så långt det är möjligt. Det har hänt och händer glädjande mycket inom en rad olika områden för samarbete med Finland, Norge, Danmark och i viss mån Island.

De andra nordiska länderna är positiva, men särskilt de länder som är med i Nato markerar ibland att det finns gränser för hur långt samarbetet kan drivas.

Att på olika sätt samarbeta om försvarsmateriel är ett viktigt samarbetsområde, och det är positivt när de nordiska länderna väljer samma vapensystem och arbetar med gemensamma upphandlingar och utvecklingsarbeten.

Vad gäller Norge är det uppenbart att de sätter samarbetet med Nato och USA mycket högt. Jag menar att det bland annat var detta som gjorde att de inte valde JAS Gripen i sin stridsflygsupphandling, vilket jag naturligtvis beklagar.

Liksom försvarsministern beklagar jag också att den nya norska regeringen signalerat att de vill avbryta samarbetet i Archerprojektet trots att det är mycket långt gånget. Jag vill ändå uttrycka en förhoppning om att sista ordet inte ska behöva vara sagt i denna fråga, och försvarsministern hänvisar ju till att förhandlingar pågår.

Även om två samarbeten med Norge på försvarsmaterielområdet inte blir av – Gripen inleddes aldrig och Archerprojektet avbröts – finns det många andra samarbetsprojekt, både inom försvarsmateriel och inom andra områden. De fungerar väl och fortsätter att utvecklas.

Försvarsministern anger tydligt att Sverige kommer att ha ett brett samarbete med Norge även i fortsättningen. Jag vet att försvarsministern arbetar hårt för detta, och Centerpartiet stöder det fullt ut.

Anf. 27 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Problematiken kring Archer har uppmärksammats även i norska Stortinget. Det har varit en debatt där detta diskuterades, och det är inte alla i Stortinget som med självklarhet köper att affären med Sverige har avbrutits.

Sverre Myrli, som representerar Arbeiderpartiet i norska Stortinget, sade i debatten att beslutet visserligen fattades av en relativt färsk försvarsminister men att ministern borde ha funderat på de politiska konsekvenserna av att Norge går ur samarbetet med Sverige om viktiga militära projekt.

Han sade också att det internt i systemet – syftande på försvarsmakten – har funnits en skepsis, för att inte säga motstånd, mot artilleriprojektet och andra gemensamma projekt. Han hoppades att det inte var den typen av krafter som övertygade försvarsministern om att Norge skulle dra sig ur artilleriprojektet.

Myrli pekade på en ny försvarsminister. Jag skulle även vilja peka på en ny ÖB. Noteringen om det interna motståndet mot projektet är intressant.

Vi kan naturligtvis spekulera om orsakerna, men jag tycker att det är intressant att man i norska Stortinget tar upp den här typen av frågor och beskriver problemet på det sättet. Detta visar att det även i Stortinget finns en skepsis mot det som har hänt. Som jag förstår det när jag läser protokollet från debatten är det flera partier som markerar vikten av samarbete mellan Sverige och Norge på bland annat materielområdet.

Jag hoppas det är en kraft som kan verka för att försöka ordna upp förhållandet när det gäller Archer. Där pågår nu diskussioner mellan Norge och Sverige. Det är ett gemensamt materielprojekt som står för mycket. Vi utvecklar något tillsammans. Om det handlar om tekniska frågor borde de kunna lösas.

Jag hoppas som sagt att man ska kunna hitta en lösning på detta, och jag noterar den debatt som förs i den norska politiken kring detta, där representanter från flera partier har agerat och uttalat att man vill ha ett bra samarbete i fortsättningen.

Sverige och Norge har olika säkerhetspolitiska lösningar i grunden. Men det är inte detsamma som att man inte kan samarbeta på olika områden. Jag tror att vi i dag har ett sextiotial olika samarbetsprojekt mellan Sverige och Norge och ett hundratrettioal inom ramen för Nordefco.

Anf. 28 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill gärna ge en bakgrund till samarbetet kring det projekt som vi talar om i dag framför allt, artillerisystemet Archer. Bara så att vi går tillbaka och minns hur det var: Det var regeringen som den 19 augusti 2009 bemyndigade Försvarsmakten att i samarbete med Norge

beställa 24 enheter av artillerisystemet Archer. Norge har i sin tur beställt samma antal.

Systemet skulle ha varit levererat till Försvarsmakten i maj 2012 men har på grund av tekniska problem kommit att försenas avsevärt. Regeringen har såväl i budgetpropositionen för 2014 som vid ett flertal andra tillfällen varit mycket tydlig med att förseningarna i Archerprojektet är bekymmersamma. Jag har också personligen uttryckt mitt missnöje och konstaterat att det vilar ett tungt ansvar på tillverkaren att leva upp till det avtal som man har ingått. Vi har ju behov av detta – det är därför vi har fattat beslutet. Förseningarna är naturligtvis inte acceptabla.

Under hösten 2013 fick vi angivet att de problem som man tidigare hade haft nu var lösta, och fyra pjäser levererades till Försvarets materielverk för vidare utprovning. I oktober 2013 överlämnades de fyra pjäserna till artilleriregementet i Boden för utbildning och övning. Det var verkligen välkommet.

I ljuset av den senaste tidens positiva utveckling kom Norges besked i december 2013 om att avbryta samarbetet som en överraskning för regeringen. Jag har tidigare beklagat Norges besked. Jag sade också att avhoppet kommer att påverka samarbetet med Norge, bland annat på området indirekt eld.

Från svensk sida är inriktningen att gå vidare med Archer, eftersom vi inte ser något alternativ på marknaden som kan leverera motsvarande kvalificerad artilleriförmåga till samma kostnad inom samma tidsram. Det är en förmåga som är viktig för oss och som vi kommer att behöva.

För närvarande pågår dialog och förhandlingar på såväl regerings- som myndighetsnivå för att försöka lösa detta. En viktig utgångspunkt i de pågående förhandlingarna är att det finns en lösning som inte riskerar att ytterligare försena tillförseln av systemet till den svenska försvarsmakten. En annan mycket viktig utgångspunkt är att Sverige i enlighet med gällande avtal inte kommer att acceptera några fördyringar till följd av det avbrutna samarbetet.

Jag vill verkligen understryka att vi självklart gör allt för att de två utgångspunkterna ska realiseras, nämligen att vi inte ska få ytterligare förseningar till Försvarsmakten och att det inte ska bli några fördyringar till följd av avhoppet.

Det nordiska samarbetet är, som jag uppfattar det, viktigt för alla parter i Sveriges riksdag. Vi har en lång tradition av ett gott nordiskt samarbete. Vi har en lång tradition av ett gott samarbete mellan Norge och Sverige. Det samarbetet är omfattande och gäller projekt på flera olika områden. Jag har ingen annan bild än att detta är något som både Sverige och Norge ska fortsätta med och att det finns en vilja att fortsätta vårt samarbete.

Anf. 29 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Det är positivt att höra från försvarsministern att det pågår dialog och förhandlingar och att man inte accepterar fördyringar. Ökade kostnader för materielen är ju viktiga att behandla. Redan i dag är Försvarsmakten utsatt för stora påfrestningar när det gäller materielförsörjningen. Det finns skäl till stark oro för hur man ska klara den för att uppnå den förmåga som riksdagen har beslutat om.

Försvarsministern har vid flera tillfällen tidigare här i kammaren debatterat frågan om tillgången till försvarsmateriel. Jag tycker att det finns anledning att i det här sammanhanget komma tillbaka till frågan hur regeringen ser på tillämpningen av försvarsmaterielstrategin.

Låt mig påminna alla om principerna i strategin: De är i första hand att man ska vidmakthålla och uppgradera befintligt materiel före nyan-skaffning, i andra hand, om nyan-skaffning ska ske, att den ska ske genom köp från hyllan, det vill säga att det ska vara färdigutvecklat och utprovat materiel, och i sista hand att nyutveckling ska ske först när det behövs och de andra principerna inte kan uppfyllas.

I inriktningspropositionen från 2008/09 *Ett användbart försvar* står det: ”Oavsett anskaffningsform bör möjligheterna till internationellt samarbete undersökas. Därtill kan, i de särskilda fall då regeringen bedömer att det är ett viktigt inslag eller verksamhetsmässigt och ekonomiskt fördelaktigt, samarbete i fråga om försvarsteknologi vara aktuellt med de länder med vilka vi delar säkerhetspolitiska intressen.”

I det sammanhanget är det viktigt att fråga om förutsättningarna för gemensam anskaffning med Norge har försämrats.

Sedan skulle jag vilja passa på att vidga debatten om försvarsmaterielstrategin lite grann och fråga ministern om hon anser att en mycket strikt tillämpning av principerna i försvarsmaterielstrategin är hållbar på sikt. Nästan all utveckling av försvarsmateriel sker i nära samarbete mellan försvarsindustrin och den egna försvarsmakten. Försvinner de förutsättningarna blir det svårt för industrin att nyutveckla och därmed kunna behålla sin utvecklingspersonal, sina ingenjörer och så vidare, och sitt kunnande.

Med den kompetensen försvinner de som kan vidmakthålla och uppgradera befintlig materiel. På sikt försvinner också den kompetens som behövs för att kunna göra kompetenta beställningar av det som ska köpas från hyllan.

Min fråga är om ministern håller med mig om beskrivningen av hur en strikt tillämpning av principerna i försvarsmaterielstrategin faktiskt kan leda till att hela strategin havererar och att Försvarsmakten får betydande svårigheter med sin materielförsörjning.

Anf. 30 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Materielförsörjningen är ett område som innehåller många olika delar. Man kan konstatera att försvarsindustrin i sig samarbetar över nationsgränserna i dag, och vi har också sett att vi genom att samarbeta med andra länder kan få effektivare materielförsörjning och kan dela på utvecklingskostnaderna.

Den här interpellationsdebatten handlar egentligen om vårt samarbete med Norge, men jag tar mig friheten att ändå säga något om hur jag ser på vår materielförsörjningsstrategi. Den är naturligtvis en grund för att vi ska kunna bygga förmåga. Om personal är en av grundstenarna är materielen den andra, och den tredje är att ha väl övade förband som har rätt utbildning och har fått rätt övning.

Det man nu kan se är att regeringen har tillämpat strategin på ett bra och flexibelt sätt. De senaste årens utvecklings- och anskaffningsprojekt har varit en kombination av att uppgradera och utveckla befintliga system, där nästa generations JAS Gripen är det mest omfattande exemplet.

Utvecklandet av JAS 39 Gripen E, där vi bygger vidare på ett system och delar utvecklingen med minst ett annat land, ser vi som mycket fördelaktigt och positivt.

Ett annat exempel är helikopter 16. Där såg man ett behov av helikoptrar, det var bråttom, och det fanns en helikopter som motsvarade de behov som Försvarsmakten hade. Man kunde göra en snabb upphandling och påbörja utbildning redan innan man hade leveransen. Det är en rekordtid från beslut i riksdagen till leverans av den första helikoptern, och helikoptrarna blev snabbt fullt operativa i Afghanistan.

Här gäller det att hitta balansen. Det som ska styra är Försvarsmaktens behov av materiel, och sedan gäller det hur vi så effektivt som möjligt kan se till att de behoven kan tillgodoses. Det är vad vi gör. Jag skulle vilja säga att det under de senaste åren har investerats och anskaffats – både nyanskaffning och beslut om uppgraderingar – utifrån materieförsörjningsstrategin, och min bild är att det fungerar bra.

Jag vill också säga någonting om samarbetet med andra länder. Man kan se att man tjänar på att samarbeta. Man får vara medveten om att man ibland kanske får tona ned nationella särkrav för att hitta kloka lösningar. Jag har inte uppfattningen att det har behövt ske på stor bekostnad av något eller att det har påverkat vår förmåga på något sätt.

Det ligger i vårt intresse att ha både ett säkerhetspolitiskt och ett försvarspolitiskt samarbete. Det ligger i vårt intresse att ha ett försvarsmaterielsamarbete med våra nordiska grannländer. Det ska vi fortsätta med. Sedan får man naturligtvis vara medveten om att det inte bara är en part som kan bestämma sig för ett samarbete, utan givetvis måste det vara fler parter som bestämmer sig för att de vill gå vidare med olika projekt.

Jag hoppas att farhågorna för vad detta kan innebära för vårt samarbete med Norge är så små som möjligt. Jag tror att både Sverige och Norge och hela Norden har att vinna på att vi kan fortsätta att samarbeta.

Anf. 31 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Jag är naturligtvis medveten om att denna interpellationsdebatt i första hand berör samarbetet med Norge. Men precis som försvarsministern säger är samarbetet med de nordiska länderna och med andra länder när det gäller försörjning av försvarsmateriel väsentligt i fråga om strategin. Därför tycker jag att det fanns anledning att ta upp försvarsmaterielstrategin till diskussion.

Jag tycker inte att försvarsministern har kommenterat konsekvenserna för den svenska försvarsmakten tillräckligt. Jag skulle därför vara tacksam om hon kunde återkomma till det.

Vi noterar återigen att det är positivt att det förekommer förhandlingar och dialoger. När jag läser på Försvarsmaktens hemsida ser jag att den gemensamma konsekvensanalys som skulle göras tillsammans med FMV och den norska motsvarigheten skulle ha redovisats för Regeringskansliet i slutet av januari. Nu är vi i början av februari. Det kunde därför vara intressant att höra om Regeringskansliet har fått ta del av denna redovisning.

Anf. 32 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill ytterligare understryka det som jag sade inledningsvis, nämligen att det är angeläget att vi har ett gott samarbete på det

säkerhets- och försvarspolitiska området med andra länder i allmänhet och med de nordiska länderna i synnerhet. Vi har genomfört ett flertal försvarsmaterielsamarbeten av varierande storlek och komplexitet med Norge. Norge är också det nordiska land som Sverige har flest materiel-samarbeten med. Jag är, som sagt, övertygad om att det kommer att finnas goda möjligheter även i framtiden att samarbeta.

När det gäller just det avbrutna projektet Archer vill jag upprepa det som jag har sagt, och det är att detta måste komma till en lösning som inte innebär ytterligare förseningar för Försvarsmakten och därmed utvecklandet och uppbyggandet av att stärka vår försvarsförmåga och den operativa effekten. Det ska inte heller uppstå fördröjningar till följd av detta. Det är vi mycket tydliga med och kommer att fortsätta att vara mycket tydliga med.

Självklart måste det under tidens gång göras analyser av både det rättsliga läget och om detta påverkar leveranstakten. Men utgångspunkten i detta från svensk sida är alltså tidsplanen som redan är försenad, men det får inte innebära ytterligare förseningar. Det andra är att det inte ska innebära fördröjningar till följd av Norges avhopp.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.44 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Frågestund

Frågestund

Anf. 33 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av näringsminister Annie Lööf, finansminister Anders Borg, statsrådet Birgitta Ohlsson, statsrådet Anna-Karin Hatt och miljöminister Lena Ek.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Näringsminister Annie Lööf besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Finansieringen av bolagsskattesänkningen

Anf. 34 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Regeringens expertmyndighet, Ekonomistyrningsverket, varnar för att underskottet i de offentliga finanserna ökar kraftigt i år och riskerar att bli det största sedan 1990-talet. En orsak till det, menar ver-

ket, är den stora bolagsskattesänkning som regeringen genomförde i budgeten för förra året. Anders Borg påstod då att hälften av skattesänkningen var finansierad. Men nu säger Ekonomistyrningsverket att 6 miljarder saknas i det som då var finansministerns kalkyl.

Jag undrar förstås om Anders Borg delar expertmyndighetens uppfattning. Kom finansministern och regeringen till riksdagen med en fuskfinansiering som nu ökar underskottet i de offentliga finanserna?

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Fredrik Olovsson ställer en fråga som rör vad som hände med bolagsskatten under 2012. Skatteintäkterna för 2012 i den taxering som har gjorts här, som flera myndigheter påpekat, förmodligen blivit lägre än vad vi hade trott. Då väcker Fredrik Olovsson hypotesen att det beror på att de regler som trädde i kraft den 1 januari 2013 inte har fungerat. Det är en tänkbar hypotes; man kan tro att det förhåller sig på det sättet.

En alternativ hypotes skulle kunna vara att vi har haft en ekonomisk kris i Europa med två år av recession. Vi har alltså haft fallande tillväxt både 2012 och 2013, vilket har påverkat att till exempel våra företags försäljning till europeiska länder har varit relativt måttlig och industrin följaktligen inte har tjänat så mycket pengar. Det kan då ha påverkat skatteintäkterna för 2012. Men jag har ännu inte sett någon taxering för 2013. Den görs under 2014, då de nya reglerna tillämpas för första gången.

Jag är naturligtvis glad över att Fredrik Olovsson har en sådan framsynthet att han redan nu kan se hur den taxeringen fungerar. Vi andra får nog vänta tills den är genomförd.

Anf. 36 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Det är inte jag som säger det här, Anders Borg. Det är din egen myndighet, Ekonomistyrningsverket. Och det handlar inte om bolagsskatteintäkterna totalt sett, utan det handlar om just den finansiering som du kom till riksdagen med. Du påstod att den skulle ge 9 miljarder, men Ekonomistyrningsverket säger nu att den bara ger 6 miljarder.

Min fråga är fortfarande: Delar du Ekonomistyrningsverkets uppfattning att du kom till riksdagen med en fuskfinansiering på 6 miljarder som nu ökar underskottet i de offentliga finanserna?

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig vara tydlig med kronologin här, för det är uppenbarligen den som är Fredrik Olovssons svårighet.

Vi talar om taxeringsutfallet för 2012. Det är alltså de vinster som företagen gjort under 2012 som taxerats under 2013 som förmodligen har blivit lägre än vad vi trott.

Vi har skärpt regelverket. Det nya regelverket trädde i kraft den 1 januari 2013. Det finns ingen som kan ha en uppfattning om regelverket har fungerat eller inte förrän vi har gjort taxeringen för 2013 under 2014.

Fredrik Olovsson kommer säkert att återkomma till den här diskussionen hösten 2014, när jag som finansminister kan ha en möjlighet att

EU:s energi- och klimatmål

Frågestund

Anf. 38 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! I går beslöt Europaparlamentet att EU:s energi- och klimatmål för 2030 ska vara tre kombinerade, kraftfulla och bindande mål.

Vi har i Sverige under lång tid berett frågan om vilken syn vi bör ha på EU:s energi- och klimatmål. Energimyndigheten kom redan i somras med sitt svar, att det är bra att ha tre kombinerade och ambitiösa klimatmål, både för klimatagendan och för omställningen av energisektorn, för en framtidsinriktad bransch, som ger både bättre hälsoeffekter och större jobbmöjligheter i Europa.

Svenska regeringen har hittills inte kunnat säga vad man föredrar för klimatmål för 2030, så min enkla fråga här ställer jag till Annie Lööf, om hon i dag kan berätta hur regeringen ställer sig till klimat- och energimålen, som är en kombinerad miljö-, energi- och i högsta grad statsrelevant fråga.

Jag hävdar att det är en allmän fråga som borde besvaras av Annie Lööf, eftersom vare sig klimatministern eller energiministern till fullo äger denna fråga.

Anf. 39 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Regeringen välkomnar självfallet kommissionens förslag till samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030. Detta kommer att bli föremål för diskussion vid Europeiska rådets möte i mars eller möjligen i juni. Vi vet inte än hur tidsplaneringen ser ut. Den har inte kommissionen fastställt.

EU behöver befästa sitt ledarskap. EU behöver agera kraftfullt för att vi konstruktivt ska kunna förhandla fram till dess att vi får ett globalt klimatavtal i Paris 2015. Och det finns en uppenbar koppling mellan vad EU gör och hur vi kan driva klimatförhandlingarna.

Regeringen ställer sig bakom ett ambitiöst och bindande klimatmål till 2030 som bidrar till att målet för 2050 kan uppfyllas på ett kostnads-effektivt sätt och i linje med vad som är en rimlig eller rättvis andel för EU för att hålla den globala uppvärmningen under två grader. En total ambitionsnivå om 40 procents reduktion till 2030 är för låg för att åstadkomma detta, och det har regeringen framfört till EU-kolleger och EU-kommissionen i beredning av de nuvarande förslagen.

Anf. 40 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag noterar att alliansregeringen i samlad form fortfarande duckar i denna fråga, för det som miljöminister Lena Ek svarar på är bara frågan om klimatmålet, och detta är det minst kontroversiella just nu. Parlamentet ställer sig också bakom minst minus 40 procent.

Det som är relevant att diskutera är de tre målen för energieffektivisering för att stödja förnybar energi och för att få folkhälsa och jobb att gå före kärnkraftsagendan och agendan om fossil energi i Europa.

Jag noterar att Lena Eks, Annie Lööfs och Anna-Karin Hatts partikamrat i EU-parlamentet i går röstade på samma förslag som den gröna gruppen, det vill säga en riktigt ambitiös och sammanhållen energi- och klimatpolitik för Europa. Det är tråkigt att Sveriges regering i dag inte ens har ett svar på vad de tycker.

Anf. 41 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Den här frågan har beretts av kommissionen sedan 2011. Det finns tre olika dokument som har cirkulerat sektorsvis. Det handlar om klimat, det handlar om energi och det handlar om transporter. Regeringen har ställt sig bakom samtliga dessa.

Dessutom har EU-kommissionären Hedegaard lämnat en grönbok som handlar om vägen från nu och fram till 2050. Där finns ett antal milstolpar uppräknade som regeringen har ställt sig bakom.

Slutligen skickade vi, som ett av de första länderna, ett brev till kommissionen före jul där vi påtalade att det är viktigt att EU har en stark ambition eftersom klimatfrågan är en oerhört viktig fråga.

Jag är väldigt glad att Centerpartiets Kent Johansson, som nu ska förhandla för den liberala gruppen i de här frågorna, har intagit en tydlig ståndpunkt i frågan.

Miljöaspekter vid byggande av bostäder

Anf. 42 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Jag har också en fråga till miljöministern.

Vi befinner oss nu mitt uppe i ett ganska intensivt arbete, både i regeringen och i riksdagen, med att skapa fler bostäder i Sverige. Glädjande nog tar vi ett helhetsgrepp och går igenom både regler och förenklingar på det område som bostadsministern ägnar sig åt men också på andra områden som andra delar av regeringen arbetar med. En sådan del är miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark och vatten, de så kallade riksintressena.

Många har påtalat att det system som har funnits länge i Sverige har lett till att det är ganska vaga beskrivningar som inte är speciellt väl definierade. Många av dem är dessutom inte heller uppdaterade på väldigt länge.

Det är glädjande att se att en utredning är tillsatt för att se över detta och hur man ska hitta balansen. Jag till fråga miljöministern vilka förväntningar hon har på utredningen och hur vi hittar balansen mellan det som är skyddsvärt och det övergripande målet att skapa fler bostäder.

Anf. 43 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade åhörare och ärade ledamöter! Jag är mycket glad att Oskar Öholm tar upp den här frågan. Det låter som en väldigt teoretisk fråga. Men i praktiken är avvägningen mellan olika riksintressen och det man vill göra i nationell, regional eller kommunal planering avgörande för var vi ska ha skolor, var det ska byggas bostäder och vilka miljöintressen som ska kunna skyddas. Därför har diskussionen varit livlig.

Jag är glad att vi nu har en särskild utredare på plats som ska göra en översyn av reglerna som finns i 3 och 4 kap. miljöbalken. Utredaren ska föreslå sådana ändringar som ger ett system för hushållning med mark- och vattenområden, särskilda områden av riksintresse och att allting är ändamålsenligt, anpassningsbart över tiden och fokuserat på väsentliga och aktuella behov.

När vi talar om aktuella behov är just bostadspolitiken ett väldigt tydligt aktuellt behov. Där ska det komma ett tidigare delbetänkande just för att belysa de frågorna.

Anf. 44 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Tack för svaret, miljöministern! Det är precis som ministern påpekar. Ibland kan det låta som väldigt teoretiska diskussioner. Samtidigt finns de exempel man hör. På en del håll i landet har man stora planer. Ibland konstaterar man att hela kommunen är utpekad på olika sätt som riksintresse för olika saker.

Det gäller att hitta balansen. Å ena sidan tror jag att vi alla kan vara överens om att det finns stora delar, platser, områden och verksamheter där staten och vi alla har ett genuint intresse av att vi gör det lite svårt att exploatera där eller att göra andra saker. Men det måste också fungera just med de olika typerna.

En följdfråga till miljöministern är om hon ser att det är några delar av riksintressena som är mer problematiska än andra.

Anf. 45 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det vore ganska osjyst att uttala sig om det när vi precis har tillsatt en utredare som har fått ett utredningsdirektiv som är rätt innehållsrikt.

Vi ser på olika håll i olika kommuner att man diskuterar just motsättningar mellan bevarandebalansen, olika naturtyper, kulturella värden och det alldeles befogade intresse som människor har att det ska finnas en bostad och att det ska finnas olika sorters bostäder eller äldreboende.

Det har visat sig att de regler vi har inte fungerar optimalt. Det finns en stor diskussion i många regioner och i många kommuner. Därför är det väldigt bra att man tittar igenom detta på ett systematiskt sätt och ser hur vi avväger balanserna mellan olika riksintressen och ser till att det blir bra system för dialog. Man måste alltid kompromissa när det handlar om sådana här frågor.

I några kommuner, men inte i alla, är det väldigt stora problem med bostadsbyggande. Vi tar därför den delen först i utredningsarbetet.

Stödet till kvinnojourer

Anf. 46 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till demokratiminister Birgitta Ohlsson alternativt Annie Lööf angående regeringens satsning för utsatta kvinnor.

I en debattartikel i september lovade Maria Arnholm och Maria Larsson en fördubbling av resurserna till kvinnojourerna. Trots detta löfte har regeringen valt att dra in stödet till Terrafem, som driver Sveriges enda rikstäckande telefonjour för kvinnor av utländsk härkomst.

Kvinnor i behov kan ringa dit, och samtalet registreras inte och syns inte på telefonräkningarna. Terrafem driver även en juristjour som erbjuder stödlägenheter. På grund av att regeringen väntas dra in stödet kan de tvingas lägga ned.

Min fråga är hur regeringen i ena sekunden kan lova en fördubbling av stödet till kvinnojourerna och i andra sekunden dra in stödet.

Anf. 47 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! För hela alliansregeringen är jämställdhetsfrågan oerhört viktig. Under den tid vi suttit vid makten har vi tiodubblat anslaget för jämställdhet om man jämför med perioden 2003–2006. Att hjälpa utsatta kvinnor som flyr från våld inom hemmets fyra väggar är självklart prioriterat. Där har vi gjort förstärkningar. Jag vet också att statsministern har ett engagemang i dessa frågor för att stärka den fina verksamhet som kvinnojourer gör runt om i hela landet.

Anf. 48 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Tack för svaret! Terrafem och liknande verksamheter gör väldigt mycket för kvinnor. Jag tyckte inte riktigt att jag fick svar på frågan hur man kan välja att dra in stödet när man tidigare har lovat ett fördubblat stöd för den sortens verksamhet.

Min följdfråga till ministern är: Vad avser regeringen att göra för att stötta den här typen av verksamheter mer?

Anf. 49 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Sveriges kvinnojourer runt om i landet gör en fantastisk insats varje dag inte minst för de kvinnor som drabbas och flyr undan våld och förtryck i hemmet. Det är ofta en finansiering som bygger på ideella krafter och kommunens pengar men i vissa fall också på statliga anslag.

Under vår tid då vi har varit med och styrt Sverige har vi ökat anslaget totalt sett för jämställdhetspolitiken. Det finns ingen ambition från vår sida att dra ned dessa anslag utan vi ska bibehålla detta.

Jag vill be frågeställaren att ställa den specifika frågan till ansvarig minister för att få ett mer fullödigt svar på hur just den här frågan kommer att hanteras framöver i regeringen.

Solenergi

Anf. 50 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag har en fråga till energiminister Anna-Karin Hatt.

Vi var båda i går på invigningen av solparken utanför Västerås, Nordens största solenergianläggning. Jag delar fullt ut din spännande vision om att i framtiden kan så mycket som två tredjedelar av vår elkonsumention komma från el från solenergin.

För att skynda på produktionen av förnybar energi lade ni nyligen fram förslaget om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Det är bra med stimulans för till exempel våra villaägare att lägga solceller på sina tak.

Varför utesluts alla som är hyresgäster, som kan vara andelsägare i förnybar energi? Varför är det så stora begränsningar i ert förslag att det knappast lönar sig för våra stora bostadsbolag, till exempel allmännyttan, att bygga ut solenergi och lägga ut solpaneler på sina tak?

Anf. 51 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Det stämmer att i går invigdes Nordens största solpark utanför Västerås. Det kommer att bli en viktig referensanläggning för många som går i liknande funderingar framöver.

Det stämmer att jag sade att IEA, som är de som kan energifrågorna internationellt allra bäst, pekade på att med fallande priser på solceller och bättre möjligheter att ta vara på solens energi skulle två tredjedelar av världens samlade elbehov kunna komma från solen till år 2060. Hur det blir återstår att se.

Det stämmer också som Jens Holm sade att regeringen alldeles nu har lagt fram förslag om sänkt skatt för mikroproduktion av förnybar el. Det förslaget syftar till att en villaägare, en lantbrukare, en småföretagare eller en som äger en mindre industrifastighet som håller sig inom reformens ramar ska kunna göra ett skatteavdrag på sin skatt och få upp till 18 000 kronor i sänkt skatt förutsatt att de producerar småskalig förnybar el.

Anf. 52 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är inte så dumt för till exempel våra villaägare att de kan få en skattereduktion på 18 000 kronor om de levererar förnybar energi. Men hur är det med alla hyresgäster som inte kan lägga upp solceller på taket?

De kan i stället bli andelsägare i till exempel vindkooperativ eller solenergikooperativ. Borde inte också de kunna få göra en reduktion eller få någon form av förmån för sitt bidrag till utbyggnaden av förnybar energi?

Som jag sade tidigare finns i det förslag som regeringen har lagt fram stora begränsningar. Det lönar sig till exempel inte för våra allmännyttiga bostadsbolag som har gigantiska takytor där de kan lägga ut solpaneler på taken och producera solenergi.

Jag talade med Miljöförvaltningen i Stockholms stad. De har en jätteambitiös plan för att lägga ut solceller på taken i Stockholm. Men det nuvarande systemet hämmar dem att göra det för att det är så begränsat att de allmännyttiga bostadsbolagen inte är intresserade av att dra nytta av systemet.

Anf. 53 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Det är intressant att Jens Holm klagat över att det är en begränsad reform. De facto fick regeringen en utredning som föreslog att vi skulle sänka skatten med 6 000 kronor per år för småskalig förnybar elproduktion. Vi valde i höstas att höja det till 12 000 kronor när vi aviserade reformen i budgeten.

Nu har vi kunnat gå vidare i regeringen och säger: Låt oss höja ambitionsnivån. Låt oss tillåta lite större anläggningar i reformen så att man kan få göra avdrag för upp till 30 000 kilowattimmar och därmed kunna få en skattereduktion med upp till 18 000 kronor per år.

Det kommer att leda till att många väljer att sätta upp solceller på vil-lataket, ett mindre vindkraftverk på den egna lantbruksfastigheten eller någon annan typ av förnybar elproduktion.

När det gäller annan förnybar elproduktion finns det andra system för att stödja detta, inte minst elcertifikatssystemet, som är designat för stor-skalig förnybar elproduktion. Det vi vill göra med just denna reform är att stimulera enskilda som längtar efter att kunna göra en miljöinsats samtidigt som de kan få kontroll över sina energikostnader. Det är syftet med den sänkta skatten för småskalig förnybar elproduktion.

Idrottslyftet och friluftsrörelsen

Anf. 54 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till miljöministern.

Den 16 januari frågade jag kultur- och idrottsministern om hon var beredd att bredda Idrottslyftet genom att inkludera friluftsrörelsen. Jag fick då ett mycket positivt svar. Jag informerades om den dialog som förs med Riksidrottsförbundet och med Friluftsrådet.

Friluftsrörelsen ligger under Miljödepartementet, och där är miljömi-nistern högst ansvarig. Jag är mycket intresserad av att höra hur miljömi-nistern bedömer möjligheterna att ta ett steg till utöver den friluftspropo-sition som är lagd. Hur kan man medverka till ett ordentligt friluftsliv?

Anf. 55 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade åhörare och ärade ledamöter! Jag tycker att det är en intressant fråga som Anita Brodén ställer. Vi vet att idrottsrörelsen får drygt 1,7 miljarder om året och har oerhört många engagerade ledare, en-gagerade föräldrar och engagerade ledamöter i de olika föreningarna som också är mycket intresserade av friluftsliv. Samtidigt har vi under allians-regeringen skapat en ny friluftspolitik. Det finns särskilda anslag. Själva området hör hemma under Naturvårdsverket, som det ser ut just nu.

Här finns naturligtvis väldiga möjligheter att samarbeta. Jag skulle verkligen vilja se ett utökat samarbete, så jag kommer att ta kontakt med kulturministern för att vi ska kunna starta arbetet.

Anf. 56 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag vill verkligen tacka för det positiva svar som jag har fått också från miljöministern. I morgon inleds vinterspelen, som vi alla vet. Idrotten står då på ett naturligt sätt i centrum. Men vi vet också att det inte ska, och absolut inte bör, råda någon motsättning mellan idrotts- och friluftsrörelsen. Många aktiva idrottsutövare har en gång startat sin karriär inom friluftsrörelsens verksamhet och kommer förmodligen också efter avslutad karriär att återgå till friluftsrörelsen.

Jag ser fram emot den kontakt som miljöministern nu har lovat ta med idrotts- och kulturministern, och jag hoppas att det ska bli steg två som nu tas för att också friluftsrörelsen ska inkluderas i Idrottslyftet. Då möter vi de två miljoner medlemmar som finns i friluftsrörelsen, och vi lyfter fram de 75 000 anställda som finns med allt vad det genererar.

Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi vet att friluftsrörelsen har nästan två miljoner medlemmar och häpnadsväckande 60 miljoner aktivitetstimmar. De gör en enorm insats för fysisk aktivitet och hälsa. Vi vet också mer och mer om sambandet mellan att röra på sig och olika hälsofrågor. Detta är viktigt.

Det är som Anita Brodén säger: Det första steget till samarbete mellan de två olika sektorerna togs i och med Idrottslyftet för ett par år sedan. Där började samarbetet med svenskt friluftsliv och olika förbund. Andra samarbeten som har initierats sker med Friluftsförbundet, Svenska Orienteringsförbundet och inte minst Svenska Livräddningssällskapet. Här ser jag att det finns mycket arbete framöver som gynnar folkhälsan, idrotten och friluftslivet men framför allt livskvaliteten för människor i vårt land.

Jag kommer att arbeta för att vi kan bredda och fördjupa samarbetet.

Elprisets konsekvenser för företagen

Anf. 58 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Vi har en inre marknad inom EU. Där kan varor, tjänster, personer och kapital röra sig fritt. Vi har också ett frihandelsområde. Men det finns ett område som tydligen inte omfattas av vare sig den inre marknadens olika regler eller frihandelsområdet. Det är el och elpriser.

Vi har i dag i Sverige en indelning i elprisområden. Det skiljer i hur mycket man betalar mellan de olika elprisområdena per kund. För många små och medelstora företag är detta ett problem. Om det skiljer 1 öre kan det handla om 100 000 kronor för ett företag.

Vad avser Anna-Karin Hatt att göra för att det ska råda konkurrensneutralitet mellan företagen?

Anf. 59 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Den ordning som råder i Sverige sedan en tid tillbaka – ungefär ett och ett halvt år – är att Sverige precis som våra nordiska grannländer är indelat i elprisområden.

Skälet till att Svenska kraftnät gjorde denna förändring var att Sverige hade fått en klagan inför EU-kommissionen. Man ansåg att Sverige bröt mot den fria rörligheten när vi helt enkelt stoppade elen vid gränsen i lägen där vi hade en stor inhemsk konsumtion och en för liten inhemsk produktion. Då valde Svenska kraftnät att begränsa överföringen till andra länder för att säkra den svenska försörjningstryggheten.

Man bedömde att detta stred mot regelverket på den inre marknaden och krävde att Sverige skulle vidta åtgärder för att hantera detta så att vi levde upp till de regler vi har anslutit oss till i fördraget. Det var då Svenska kraftnät valde att införa elprisområdena.

Det fanns en stor farhåga innan reformen infördes: att detta skulle komma att leda till stora prisskillnader mellan elområdena. Vi kan nu, när vi har följt reformen sedan den infördes, konstatera att prisskillnaderna mellan elområdena har varit små under merparten av alla dagar sedan reformen infördes.

Anf. 60 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Även om det är små skillnader i dagsläget kan 1 öres skillnad ändå handla om 100 000 kronor. För ett elintensivt, litet företag är det ganska mycket pengar. Om det går upp till 5 öres skillnad, vilket det gör ibland, handlar det om 500 000. Det är ganska mycket pengar när man konkurrerar i en globaliserad värld och det är olika prisbilder.

Det känns lite grann som att regeringen har tagit ett kliv bakåt – mer än flera hundra år – med tanke på att det blir lite som att införa tull igen för företag i vissa delar av vårt land.

Jag fick inget svar på om ministern avser att vidta några åtgärder utifrån konkurrensneutraliteten.

Anf. 61 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att upplysa frågeställaren om att Sverige sedan ett par år tillbaka har rekordlåga elpriser. Det beror på flera saker, inte minst att regeringen har satsat starkt på att bygga ut elproduktionen i Sverige.

Förra året hade vi en så god elförsörjning att vi kunde exportera 20 terawattimmar. Tack vare att vi har byggt ut elproduktionen och att vi har god tillgång på el kan vi både se till att svenska företag och svenska konsumenter har konkurrenskraftiga elpriser och exportera koldioxidsnål el till andra länder på kontinenten. Därmed kan vi ersätta smutsig kolkraft som då inte behövs i samma utsträckning.

Det vi gör ytterligare för att säkra en god konkurrenssituation och för att vi ska kunna bibehålla de låga elpriser som hela Sverige har är att öka överföringskapaciteten från norr till söder. Vi rekordinvesterar i Sydlänken. Vi fortsätter att bygga ut inte minst den förnybara elproduktionen i södra Sverige så att vi även framöver kan ha en situation där svensk industri och svenska konsumenter kan betala ett konkurrenskraftigt och lågt elpris.

Sänkningen av restaurangmomsen

Anf. 62 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till näringsminister Annie Lööf.

För ett par år sedan sänktes den så kallade restaurangmomsen. Det blev då samma momssats på maten som äts i restaurangen och bullen som äts i kaféet som på korven eller kaffet som man köper på macken.

Jag har träffat restaurangägare och kaféföreståndare som säger att den här justeringen av momssatsen har gjort att de har vågat satsa på sitt företag. Men det finns kritik mot att sänkningen av restaurangmomsen genomfördes, och det finns förslag från oppositionen på att man återigen ska höja den till 25 procent. Kritiken handlar bland annat om att sänkningen har inneburit kostnader för samhällskassan och att pengarna i stället kunde ha använts till att rikta satsningar mot arbetslösheten.

Håller näringsministern med om den här kritiken?

Anf. 63 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! När regeringen gjorde satsningen på att halvera restaurangmomsen gjorde vi det av framför allt ett skäl, nämligen att skapa fler

jobb. Jobben kan växa fram antingen genom att priserna sjunker och efterfrågan ökar, och därmed behövs det fler i arbete, eller genom att man direktanställer eftersom man får ökade marginaler.

Under de senaste månaderna har några utredningar presenterats. Vi var måna om att denna satsning skulle leda till jobb. Bland annat har Konjunkturinstitutet visat att 4 000 jobb har vuxit fram och priserna sjunkit med 4 procent. Skatteverket har i sin slutrapport presenterat att skattefusket har minskat med 700 miljoner i den här sektorn. En tillväxtanalys kom i fredags som pekar på att nyföretagandet har ökat med 16 procent och att antalet nedlagda företag i den här sektorn har minskat. Det är alltså väldigt positiva siffror för jobbtillväxten.

Frågestund

Anf. 64 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Tack, näringsministern, för svaret! Det här handlar mycket om ungdomar som jobbar inom restaurang och kafé och så vidare. Är det endast en ökning av den så kallade restaurangmomsen som skulle kunna innebära försämrade möjligheter för ungdomar att komma ut på arbetsmarknaden? Ser ministern några andra hot mot de möjligheter för arbete för ungdomar som har skapats de senaste åren?

Anf. 65 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! De siffror som Konjunkturinstitutet presenterar beskriver 4 000 helårsarbetskrafter. Man beskriver också att de jobb som har vuxit fram främst har gått till dem som är unga, kommer från andra länder eller är lågutbildade, alltså människor som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det här handlar om ifall det blir röda eller svarta siffror i bokslutet. Det handlar om ifall vi ska ha kvar restaurangmomsen eller om det ska bli uppsägningar. Utöver restaurangmomsen tror jag att ungas arbetsgivaravgifter är påtagliga för många företag. Det har vi märkt inte minst nu under de senaste veckorna när allt fler företagare har engagerat sig i den här frågan. Att höja kostnaderna, som oppositionen vill, med 14,4 miljarder är inte småpotatis. För en genomsnittlig mataffär innebär enbart arbetsgivaravgifterna för unga 340 000 kronor i ökade kostnader. Tuffast är det givetvis för restaurangbranschen som både får en fördubbling av arbetsgivaravgiften och en fördubbling av restaurangmomsen. Det betyder mycket för ungas möjligheter till jobb i framtiden.

Övergödningen av haven

Anf. 66 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till miljöministern. I går hade vi en kammardebatt som handlade om övergödningen av haven. Jag vet att ministern har prioriterat denna fråga genom att lyfta fram satsningar på odling av fångstgrödor, bevarande av kantzoner och anläggande av våtmarker. Trots att ministern har prioriterat att ta fram dessa åtgärder har hon och regeringen beslutat att stoppa stödet till dessa åtaganden.

Förutom att detta kommer att innebära svåra ekonomiska konsekvenser för den enskilde jordbrukaren är det ett dråpslag för miljöpolitiken och arbetet mot övergödning av bland annat Östersjön.

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att minimera konsekvenserna av det här beslutet?

Anf. 67 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag ska be att få tacka Jan-Olof Larsson för den här viktiga frågan.

Jag vill börja med att konstatera hur det ser ut i Östersjön och särskilt i Egentliga Östersjön där vi har de största miljöproblemen. Där kan vi konstatera att den svenska belastningen av kväve har minskat med över 6 000 ton, vilket gör att vi bara har 3 000 ton kvar att minska med där. Det här är en bra utveckling. Det räcker inte, men vi ska ändå konstatera att utsläppen har gått ned med 6 000 ton och vi har 3 000 ton kvar.

När det gäller fosfor har utsläppen i Egentliga Östersjön minskat med 135 ton, och där har vi kvar någonstans mellan 300 och 400 ton.

Anf. 68 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Vi klarar inte miljömålet vad gäller övergödningen av våra vatten, och ändå står miljöministern och talar om hur bra det ser ut. Det tillförs tusentals ton kväve och fosfor till Östersjön varje år. Inget av Helcomländerna har klarat av sina mål som man har kommit överens om när det gäller minskning av utsläppen. Nu tar regeringen bort satsningar som har varit några av de effektivaste medlen för att minimera närsaltutsläppen till Östersjön. Man har inget som helst förslag på vad man ska hitta på i stället. Inget som helst förslag har man att komma med, trots att man inte når målen och trots att inget annat land når de mål som de har åtagit sig.

Det är inte bra, tycker jag. Något förslag borde miljöministern kunna komma med.

Anf. 69 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jan-Olof Larsson har fel. Utsläppen går ned. Vi är inte färdiga utan har ett helt batteri av åtgärder i Helcoms Baltic Sea Action Plan. Vi jobbar på ett åtgärdsprogram som ska vara inlämnat till EU senast 2015, och vi prioriterar i landsbygdsprogrammet så att 70 procent av de pengarna ska användas till miljöersättningar med särskild prioritet på biologisk mångfald och minskat läckage av näringsämnen. Det finns oerhört många projekt som pågår och som kommer att fortsätta under 2014 och kommande år.

Vidare ska 30 procent av gårdsstödet handla om miljöåtgärder. Vi har jobbat särskilt med Hanöbukten i två olika utredningar. Vi har en stor satsning på lokala vattenvårdsprojekt med 75 miljoner kronor från 2014 och framåt. Vi har en satsning på rening av avloppsvatten och rötning av stallgödsel, och vi har också en satsning på nya avloppsreningsmetoder.

Vi har alltså ett helt åtgärdspaket, och jag informerar gärna vidare om det framöver.

Anf. 70 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Häromdagen gick en grupp forskare ut och varnade, återigen, för riskerna med det hormonstörande ämnet bisfenol A. Det är ett ämne som bland annat finns i livsmedelsförpackningar och i kvitton och som vi därmed lätt kan få i oss.

Miljöministern har i olika sammanhang sagt sig vilja förbjuda det här ämnet, vilket är jättebra. Men läser man den kemikalieproposition som hon lämnade till riksdagen strax före jul ser man att inget sådant finns med. Det närmaste man hittar är en utredning som ska kartlägga användningen av bisfenol A och uppskatta den totala exponeringen i samhället, ett myndighetsuppdrag om bisfenol A i dricksvattenledningar och ett resonemang om behovet av nya EU-gränsvärden för bisfenoler i material i kontakt med livsmedel.

Det är helt otillräckligt för att skydda inte minst barnen som är särskilt känsliga för hormonstörande ämnen. Jag vill därför fråga miljöministern när vi får se ett svenskt förbud mot bisfenol A.

Anf. 71 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, åhörare och ledamöter! Jag är väldigt glad att fler partier än Centerpartiet intresserar sig för kemikaliefrågorna. Jag är väldigt glad att alliansregeringen har lagt en strategi på plats för en giftfri vardag med fokus på barn och ökat anslagen väsentligt för Kemikalieinspektionens arbete med att hitta farliga kemikalier, för att kunna få det forskningsunderlag som vi behöver och för att kunna intensifiera arbetet med att få harmoniserade EU-förbud på plats när det gäller de här frågorna. Vi har också lagt fram en stor kemikalieproposition som jag hoppas att riksdagen ska anta så fort som möjligt nu under våren och som ger en helt ny kemikaliepolitik.

När det gäller bisfenol A har vi lyft upp den här frågan i förbud mot att ämnet ska finnas i barnmatslock. Vi jobbar med frågan om kvitton. Vi har precis fått en gemensam rapport från tre statliga verk om bisfenol A i relining i dricksvattenrör. Vi jobbar, som en av tre regeringar i Europa, oerhört intensivt med den här frågan.

Anf. 72 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Jag är väldigt glad att fler partier än Miljöpartiet intresserar sig för kemikaliefrågor och att regeringen efter sju år vid makten kommer med en kemikalieproposition. Det finns en del förslag som är bra, absolut, men det går lite långsamt. De barn som växer upp i dag drabbas ju här och nu av sådana här hormonstörande ämnen som till exempel bisfenol A.

Jag blir bekymrad när miljöministern i debattartiklar och på andra håll säger att vi ska ha ett svenskt förbud mot bisfenol A men den politik som läggs fram här i riksdagen inte innehåller något sådant. Den innehåller saker som är steg på vägen och som absolut är bra men som inte är det förbud mot bisfenol A som behövs, åtminstone när det gäller livsmedelsförpackningar och andra material i kontakt med livsmedel liksom kvitton och andra saker som vi kommer i kontakt med dagligen.

När man går ut och säger sig vilja ha ett sådant förbud men inte genomför det i politiken blir jag bekymrad. Är det så att Centerpartiet vill det men blockeras av andra partier i regeringen? Eller varför säger Lena Ek en sak och lägger fram andra förslag till riksdagen?

Anf. 73 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärligt talat blir jag bekymrad över en helt annan sak. Att vi driver bisfenolfrågorna som en del av strategin för en giftfri vardag syns tydligt i kemikaliepropositionen. Det som bekymrar mig är att ledande miljöpolitiker, intresserade av ämnet, inte bryr sig om att fundera över hur man får på plats ett sådant förbud inom EU. Tre länder förutom Sverige – Frankrike, Danmark och Nederländerna – har föreslagit förbud på olika delar av bisfenol. Vi har en ständig och oerhört tuff strid med kommissionen och Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet om olika mätmetoder i det här fallet.

Vi lägger massor med pengar, tid, kraft och arbete på att utifrån en försiktighetsprincip med tanke på giftfri vardag och med prio på barn dokumentera ett arbete som handlar om att få bort bisfenol A. Men det tar tid.

Jag ska gärna diskutera igenom vad som behövs för att vi ska få kommissionen att flytta på sig i denna fråga.

Momsfriheten för föreningar

Anf. 74 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag har en fråga som jag skulle vilja ställa till finansministern.

Ideellt arbete betyder oerhört mycket i Sverige. Det skapar värme och engagemang. Det är väldigt många som är engagerade. Varannan svensk är engagerad i ideell verksamhet, ett nav som binder ihop stora delar av Sverige.

En grundbult för många föreningar är momsfriheten. Momsfriheten gör att en idrottsförening kan servera korv momsfritt, att man kan sälja second hand momsfritt och att man kan servera kyrkkaffe momsfritt.

Det här är någonting som EU-kommissionen av någon outgrundlig anledning inte tycker om. Man gillar inte momsfriheten.

Min fråga till finansministern är: Vad tänker finansministern göra för att se till att momsfriheten får bestå även i framtiden?

Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Den här frågan är central. Den ideella sektorn är viktig för Sverige. Varje kväll är det flickor och pojkar som spelar fotboll inom en idrottsförening. Varje vecka spelar folk både flöjt och piano och uppträder inom en kulturförening. Vi har ett otal människor i Sverige som är engagerade i föreningslivet och gör enorma tjänster för vårt samhälle.

I grund och botten är det ideell verksamhet; den är inte på något sätt beroende av en skattefrihet. Normalt sett kan man bedriva sin verksamhet även om man betalar skatt. Vi ska vara stolta över att vi får betala skatter.

Men Sverige har en unik position i Europa, och det är att vi har en mycket större ideell sektor som är mycket mer omfattande än vad man har i andra länder. Det har gjort att det finns en svårighet att få EU-kommissionen att förstå det svenska perspektivet i de här frågorna.

Här skulle jag vilja säga att idrottsrörelsen har gjort en mycket viktig insats liksom alla de svenskar som hört av sig och skrivit brev till kommissionen. Det har väckt kommissionen ur dess törnrosasömn och fått den att inse att det här är ett stort och centralt samhällsintresse. För att nu tala om det civila samhället i Europa är den ideella sektorn central i det perspektivet.

Anf. 76 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack för svaret!

Det här är ingen liten fråga. Det är en väldigt viktig fråga. Jag vet, finansministern, att ditt departement har räknat på det här och kommit fram till att det skulle vara motsvarande 7 miljarder som svenska föreningar skulle få pumpa in till staten.

Då har EU-kommissionen i sin vishet sagt att det här kan kompenseras. Men det skulle betyda onödig administration, och framför allt kan vi alla räkna ut vad det skulle betyda i tid. Hur många föreningar är det inte som redan i dag har jättestor problem med att få en kassör och någon som ska sköta revisionen och utbildningar. Det blir en massa extra arbete.

Det här är en viktig fråga, och den är inte ny. Det var redan 2008 som man startade den här processen för att komma åt Sverige. Var ligger processen? Kan du mer detaljerat berätta vad du gör för att inte det ska bli verklighet?

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Vi i regeringen har gjort allt som står i vår makt. Vi använder uttrycket ”köra ända in i kaklet” i den här frågan. Det är den hållning vi har till kommissionen.

Jag har flera gånger påpekat för skattekommissionären att den här frågan är central för Sverige. Jag vill ändå säga att det som har varit än mer viktigt är det enorma arbete som inte minst svensk idrottsrörelse har gjort i att kontakta kommissionen och kontinuerligt upplysa dem om hur Sverige fungerar. Det har varit en av de största reaktioner man har upplevt på EU-kommissionen, och det har varit väldigt bra.

Varje dag som går utan att den här processen förs framåt är en seger för Sverige. Frågan är om kommissionen kommer att gå vidare med det här ärendet till domstolen. Som det ser ut har vi bedrivit ett relativt framgångsrikt upprätthållande arbete för att hålla fronten där den är. Jag tycker att det inte helt ska uteslutas att det arbetet så småningom ska bära frukt.

Vi är nu i en fas där en kommission är på väg ut och en kommission på väg in. Vi får väl se om det finns möjlighet att få ärendet avfört från bordet på det sätt som det rimligen borde avföras.

Anf. 78 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Birgitta Ohlsson.

Det har kommit en viktig utredning om överskultdsättning. Den kom den 26 november. Det var sagt att det skulle vara tre månaders remisstid och att Birgitta Ohlsson skulle återkomma till riksdagen med förslag till en strategi före valet.

Min förhoppning är att det innebär en proposition så att riksdagen kan fatta beslut om de här viktiga frågorna. Ett konkret förslag från utredningen är införande av absolut preskription. Det innebär att skulden är preskriberad efter 15 år. Det hade varit väldigt goda nyheter för den halva miljonen svenskar som i dag är överskultdsatta, varav många jagas livet ut. Det är bara ett, men viktigt, förslag.

Anf. 79 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Hillevi Larsson tar upp en otroligt viktig fråga. Vi ser hur överskultdsättningen är ett gigantiskt problem i vårt land. Inte minst känns det extra sårbart när det är barnfamiljer som drabbas och människor hamnar i utanförskap. Det är djupt sorgligt.

Utredningen är fortfarande ute på remiss och kommer att komma tillbaka till oss ungefär i början av april. Det finns ett batteri av åtgärder som vi kommer att plocka upp. Jag vill inte i detalj kommentera vad vi kommer att gå vidare med. Vi kommer att lägga fram ett förslag till en större samlad strategi i början av sommaren, är det tänkt, som senare kommer att landa i riksdagen.

Jag är beredd att gå långt på många punkter, för jag tror att det behövs mycket skarpere åtgärder än dem vi har i dag.

Anf. 80 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det här är extra angeläget med tanke på att det inte kommer att bli någon skultdsanering trots många års arbete i den viktiga frågan. Då är det viktigt att vi åtminstone kan komma till skott i den här frågan.

Jag nämnde absolut preskription, alltså att man skulle kunna bli skultdfri efter 15 år. Det finns även diskussion om att ändra ockerlagstiftningen. Den lagstiftningen fungerar inte. Det är väldigt få fall över huvud taget som tas upp i rätten. Ett exempel är att 17 000 procents ränta inte räknades som ocker. Då är frågan: Vad är ocker i så fall? Den lagstiftningen måste förändras, och det vill utredningen. En förstärkt budget- och skultdrådgivning, som väldigt viktig för de utsatta, genom att Konsumentverket får ökade resurser är ett annat exempel.

Det här är människor i en mycket utsatt situation. Jag hoppas verkligen att regeringen kommer med konkreta förslag som vi kan fatta beslut om i riksdagen före valet.

Anf. 81 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag lovar att regeringen kommer att komma tillbaka med förslag till konkreta åtgärder. Jag vill dock betona att det inte bara handlar om lagändringar, utan det handlar också om det förebyggande

arbetet. Vi vet att det alltid är bättre och mer lönsamt att förebygga än att reparera när människor hamnar i trångmål.

Jag kan nämna att den här regeringens stora konsumentupplysnings-satsning drar i gång nästa vår, i april 2015, och är den största konsument-upplysningssatsningen i Sverige på decennier. Genom den hoppas vi att många människor ska kunna få ett bra skydd så att de aldrig hamnar i den utsatta situationen utan får hjälp tidigt och tydligt.

Prot. 2013/14:66
6 februari

Frågestund

Rådgivningen vid privat sparande

Anf. 82 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Birgitta Ohlsson.

Privat sparande är viktigt för den enskilde. Utbudet har blivit större och större på marknaden, som blivit mer och mer komplex. För att klara uppköpet av sådana tjänster tror jag att de flesta av oss konsumenter är i behov av rådgivning. Det är självklart positivt att man har ett eget sparande och tänker igenom sina beslut, men det är svårt att värdera risk, nytta och kostnader. Vi hör talas om konsumenter som blivit, eller i varje fall upplever att de blivit, lurade. Dessutom kanske det upptäcks först långt senare.

Konsumentpolitikens mål är att ge konsumenterna makt och möjligheter att göra egna aktiva val. Det är inte alltid så lätt, särskilt inte i dessa frågor. Precis som föregående frågeställare tog upp kom för en tid sedan utredningen *Överskuldssättning i kreditsamhället?*, och i måndags kom en utredning om finansiell rådgivning.

Min fråga till ministern är hur hon tänker gå vidare.

Anf. 83 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag håller med Jessika Vilhelmsson om att det är en marknad som är knepig, svår och krånglig för konsumenten. Jag läste häromdagen om en 80-årig kvinna som fick rådet att låsa sina pengar i en försäkring som skulle löpa på 10, 15, 20 år. Det kanske inte är det råd man ska ge till en 80-årig person, att låsa pengarna under så lång tid. Det måste vi gå till botten med.

Jag fick ta emot utredningen i måndags, och den är nu ute på remiss i tre månader. Man ska se den som ett underlag till två andra viktiga utredningar som bereds. Den ena är Värdepappersmarknadsutredningen som statsrådet Peter Norman ansvarar för, och den andra är Arnutredningen om Allmänna reklamationsnämnden, som jag som konsumentminister ansvarar för. Dessa bereds för närvarande.

Det här är en bransch som man kan säga har en förtroendekris. Svenska folket anser att endast 10 procent av företagen i branschen är tillräckligt seriösa. Vi kommer att sätta branschen under lupp, och det finns ett par skarpa förslag som jag ska ta upp i mitt nästa inlägg.

Anf. 84 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Min följdfråga gäller just branschen. När man går in på Arns hemsida och läser vilka anmälningar som finns handlar det mycket om vårdslös rådgivning och oseriösa rådgivare.

Hur kommer man åt de oseriösa rådgivarna?

Anf. 85 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! För det första måste vi diskutera benämningen rådgivare. Jag tycker inte att det är lämpligt att en person kan kalla sig oberoende rådgivare när personen i fråga endast kränger det egna företagets produkter. Här måste vi få en uppstyrning av verksamheten.

Ett bra förslag som finns, för det andra, är att ge Finansinspektionen mer muskler för att kunna utkräva tydligare böter av företag som inte följer de grundläggande principerna.

Det handlar också om att kunna spela in samtal. I dag står ord mot ord. Vi vet alla att om en telefonförsäljare ringer och du hummar lite under själva samtalet kan det uppfattas som en acceptans. Det är viktigt att det kommer på prant vad som har sagts och vad som har gjorts. Flera av förslagen kommer vi att komma tillbaka till.

För att kunna återupprätta förtroendet för branschen som helhet är det viktigt att se att det inte bara handlar om självsanering hos företagen utan att vi också från regeringens sida ger mycket tydligare styrregler och gör uppföljningar när det gäller tillämpningen.

Vi kommer att komma tillbaka med en skarp plan.

Stödet till norra delen av Kalmar län

Anf. 86 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till näringsminister Annie Lööf.

I början av veckan fick vi som bor i norra delen av Kalmar län ett tråkigt besked. Vi fick beskedet att de fyra kommunerna Västervik, Vimmerby, Hultsfred och Högsby, som nu är med i stödområde B, inte kommer att vara berättigade att vara kvar där. Skälet till det lär vara att vi inte ingår i samma sammanhängande geografiska område som övriga. Vi är alltså en egen liten ö. Det lär vidare bero på att vi inte platsar i det så kallade gleshetskriteriet trots att det är ganska lite folk som bor där. Det är alltså inte fråga om att man inte behöver stödet.

Jag undrar därför vad regeringen tänker göra för att hjälpa exempelvis norra Kalmar län i ett sådant läge.

Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill tacka Krister Örnfjäder för en viktig fråga som vi på Näringsdepartementet de senaste månaderna lagt mycket tid på. Det rör en del av Regionalfonden inom EU:s strukturfonder. Det rör inte hela det regionala tillväxtarbetet. Det rör inte såddfinansiering eller satsning på företag. Det är ett rättighetsstöd, en möjlighet för vissa kommuner att ge investeringsstöd, stöd vid till exempel etableringar och investeringar. Det rör även ersättning för merkostnader.

EU-kommissionen är inför den kommande programperioden mycket strikt. Man säger exempelvis att ett stödområde A, som vi har i Sverige, måste hänga samman. Vi kan tyvärr inte som under nuvarande period ha en del i Småland och andra delar i Norrland. Det har gjort att vi fått se över detta och presentera ett annat förslag.

Anf. 88 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Än en gång blir vi som har ett slags ”Norrlandsförhållande” ganska långt söderut i Sverige drabbade av att det ser lika eländigt ut hos oss som det kan göra på andra håll, men vi är inte berättigade till stöd. Jag vill gärna se någon form av reaktion på det. Kan man inte rätta till den situationen tycker jag att man skulle leva upp till det andra löftet som har givits. Under diskussionerna om de olika fonderna har regeringen och regeringens representanter framställt det så att för varje krona som vi kan spara, som vi inte behöver skicka till EU utan behåller, kan vi själva besluta om hur vi använder dem i Sverige.

Jag skulle i ett sådant här läge vilja att regeringen intog en sådan hållning att man inom ramen för det svenska systemet kunde täcka upp för bortfallet.

Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Som Krister Örnfjäder mycket väl vet är det en oerhört komplicerad fråga, inte enbart hur strukturfonderna ser ut utan också hur det ska fördelas inom landet. Krister Örnfjäder vet också att jag som näringsminister under flera år hårt drivit kravet på att väga in gleshetskriteriet i fördelningen mellan olika EU-länder så att Sverige ska få en större del av EU-kakan, vilket vi också har fått.

När vi nu kommer till ett av stöden, det vill säga möjligheten att ge investeringsstöd, är det ett krav att området ska hänga samman. Då har vi tittat på området. Några kommuner har tillförts stödområde A och B, och några kommuner har tyvärr fallit bort. Vi ska samtidigt komma ihåg att den möjlighet som funnits att ge investeringsstöd och företagsstöd inte har nyttjats i någon stor utsträckning i de kommuner som ligger i Småland.

Jag kommer själv från Småland, och vi tittar nu på möjligheten att kompensera bortfallet genom andra delar i Regionalfonden och kommer att återkomma till det under våren.

Resurserna till välfärden

Anf. 90 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Jag har en fråga till finansminister Anders Borg.

De senaste veckorna har vi haft en ganska trevlig debatt om hur mycket resurserna till välfärden har ökat under åren med alliansregeringen. Trots eller snarare tack vare relativt stora skattesänkningar har vi år för år sett att resurserna till skola, vård och omsorg ökat. Det är inte alltid det låter så när man lyssnar på oppositionen, men så är det.

Egentligen är det ganska enkelt. Det handlar om att ansvarsfulla skattesänkningar bidrar till att öka tillgång och efterfrågan på arbete, och det ger ökade resurser till den gemensamma välfärden trots lägre skatteuttag i procent räknat.

Min fråga till Anders Borg är därför: Vilka tillväxt drivande och därmed välfärdsskapande skattesänkningar anser du är mest prioriterade? En kort följdfråga skulle vara hur det särskilt kunde inriktas på jobbskaparna, på de små och växande företagen i Sverige.

Anf. 91 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är alldeles riktigt som Emil Källström säger att det är centralt att vi för en politik som skapar förutsättningar för fler i arbete. Ju fler människor som arbetar desto större skatteintäkter har vi. Ju fler företag som vill anställa desto bättre förutsättningar att nå full sysselsättning har vi.

De skattesänkningar som haft störst effekt under åren är framför allt jobbskatteavdragen och de förändringar vi gjort av RUT och ROT. Sedan tror jag att det långsiktigt har varit viktigt att vi förbättrat företagsklimatet genom till exempel avskaffad förmögenhetsskatt och arvs- och gåvoskatt.

För åren framöver är det statsfinansiella läget utomordentligt begränsat. Vi har inte några stora överskott att se fram emot under åren som kommer, utan i takt med att ekonomin förstärks och behovet av att stimulera avtal ökar kommer vi att behöva återgå till en princip där vi krona för krona finansierar de reformer som ska komma på plats. Därmed tror jag att utrymmet för skattesänkningar under de kommande åren är utomordentligt begränsat.

Anf. 92 TREDJE VICE TALMANNEN:

Det fick bli det sista inlägget i dagens frågestund. Vi tackar näringsminister Annie Lööf, finansminister Anders Borg, statsråden Birgitta Ohlsson och Anna-Karin Hatt samt miljöminister Lena Ek för deras medverkan i dag. Därmed är frågestunden avslutad.

Svar på interpellation

10 § Svar på interpellation 2013/14:258 om försvaret av Gotland

Anf. 93 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att stärka försvaret av Gotland.

Genom försvarsbeslutet 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168), som fattades av riksdagen år 2000, avvecklades en rad förband och enheter i Försvarsmaktens grundorganisation på Gotland: Gotlands militärkommando MKG, Gotlandsbrigaden, Gotlands artilleriregemente A 7, Gotlands luftvärnskår Lv 2 och Gotlands kustartilleriregemente KA 3.

Genom försvarsbeslutet 2004 (prop. 2004/05:5 och prop. 2004/05:43, bet. 2004/05:FöU4 och bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143), som fattades av riksdagen år 2004, avvecklades Gotlands militärdistriktsstab MDG samt Gotlands regemente P 18. Därmed försvann de sista enheterna i Försvarsmaktens grundorganisation från Gotland, förutom hemvärnsgruppen.

En effekt av de nämnda försvarsbesluten var att Försvarsmaktens samlade försvarsplanering upphörde. Med dessa beslut försvann också stora delar av krigsförbandsorganisationen. Kraven på beredskap för stora delar av arméns förband sänktes till upp till tre år.

Sedan alliansregeringen tillträdde 2006 har inga förband lagts ned. Regeringens inriktning är att fortsatt reformera försvaret i enlighet med den av riksdagen antagna propositionen *Ett användbart försvar* (prop.

Reformeringen av Försvarsmakten från ett förrådsställt försvar till ett bemannat och tillgängligt försvar med omedelbart gripbara militära förband skapar möjligheter att agera med militära medel om det skulle bli nödvändigt. Därmed lämnar vi tidigare lågt satta beredskapskrav där huvuddelen av insatsorganisationen krävde ett till tre år innan den kunde sättas in. Genom reformen ska förbanden kunna användas såväl i Sverige och i närområdet som utanför närområdet.

Som en följd av den försvarspolitiska inriktningen har Försvarsmakten återupptagit den nationella försvarsplaneringen. År 2014 ska Försvarsmaktens insatsorganisation vara intagen med krigsplacerad personal och materiel. Försvarsplaneringen utgör grunden för planeringen av rikets försvar och innefattar med naturlighet även försvaret av Gotland. Viss tung materiel har även placerats på Gotland.

Såväl marin- som flygförband har i dag möjligheter att basera på Gotland. På Gotland finns även väl fungerande hemvärnsförband. Med den nya tillgängliga, rörliga och användbara insatsorganisationen finns goda förutsättningar att öka den militära närvaron på Gotland i händelse av en försämrad säkerhetspolitisk situation.

I takt med att insatsorganisationen intas ökar också Försvarsmaktens övningsverksamhet. Under senare år har Försvarsmakten genomfört ett antal stora övningar på och runt Gotland. Hösten 2013 genomfördes övningen Northern Coast bland annat i området på och runt Gotland. Därtill övar hemvärdet på Gotland regelbundet.

Reformeringen av Försvarsmakten ökar Sveriges försvarsförmåga inklusive förmågan att försvara Gotland.

Anf. 94 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Vår strävan måste alltid vara att tillsammans med övriga strandstater försöka göra Östersjön till ett fredens hav. Östersjön är i dag ett mycket frekventerat hav. I varje ögonblick rör sig ungefär 2 000 fartyg på Östersjön. Det handlar om ca 15 procent av världens containertransporter.

Samtidigt som vi ser den här typen av verksamhet kan vi konstatera att den militära underrättelse- och övningsverksamheten i Östersjön ökat sedan 2007. Självfallet är detta kopplat till det ryska förmågelyftet, som kommer att falla ut i sin fulla bredd 2020–2025. Detta påverkar situationen. Den ryska politiska viljan att förnya materiel och förbättra förbandskapacitet är tydlig. Närvaron av militär kapacitet och förmåga i vårt närområde ökar. I Försvarsberedningens första rapport från maj förra året konstaterar vi att detta påverkar vår och våra grannländers säkerhetsmiljö. Det påverkar alltså den militära balansen.

Gotland är ett strategiskt område för Sverige. I händelse av ett mer tillspetsat läge i Östersjön kommer det att bli än mer tydligt. Vad som sker på Gotland är avgörande för förmågan att hålla sjö- och luftvägarna öppna i ett sådant läge. Vår nära koppling till de baltiska länderna och Finland gör att vi från svensk sida i en sådan situation har ett viktigt ansvar att leva upp till. Vi får då inte ha agerat eller agera som att det finns ett säkerhetspolitiskt vakuum. Vi behöver Gotland för defensiva syften.

Det måste tillhöra normalbilden i detta nya läge att Sverige har en tydligare och mer markerad militär närvaro på Gotland än vad som är fallet i dag. Det skapar en annan typ av stabilitet och signalverkan till både vår egen befolkning och omvärlden än om strategin är att vidta alla nödvändiga åtgärder i ett starkt ökat spänningsläge. Vi vet då inte hurdan situationen är, vad som är möjligt att göra och om vi kan göra det hela.

Vi förordar alltså en ökad militär närvaro på Gotland. Där är kvalificerat luftvärn mycket viktigt. Kustmålsrobotar är en annan viktig komponent. Markförband, ett förstärkt hemvärn och frekvent basering av flyg- och markstridskrafter kan vara stommen. Det här kan organiseras på olika sätt. Det behöver inte ske i form av att man bygger nya stora anläggningar. Man kan ha olika typer av system, och Försvarsmakten bör kunna ha synpunkter på hur det skulle kunna organiseras. Men för att bidra till en långsiktig stabilitet och för att det här ska tillhöra normalbilden i ett nytt och förändrat läge anser vi att den här typen av åtgärder bör vidtas i fredstid.

Att vidta den här typen av åtgärder är bara en del i ett stort pussel som ska bidra till fred och säkerhet. Det handlar om att jobba med ett brett säkerhetsbegrepp, där samverkan mellan länderna i form av handel, turism och utbyte av olika slag är en del. Diplomati är ett annat exempel. Men det finns också en hård kärna där det måste finnas en militär förmåga. Denna måste organiseras på ett sådant sätt att den tillhör normalbilden och kan användas på ett relevant sätt om man hamnar i den typen av situation. Men det kan också handla om att man bygger tröskeffekter.

Vilka åtgärder är ministern beredd att vidta för att stärka försvaret av Gotland?

Anf. 95 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Peter Hultqvist har vid ett flertal tillfällen återkommit till sin oro för försvaret av Gotland och utvecklingen i Östersjöområdet. Jag håller med om att Gotland kan ha en viktig betydelse om en konflikt skulle utspelas i Östersjöområdet. Samtidigt kan jag konstatera att Östersjöområdet präglas av stabilitet. Vi ska komma ihåg att det bara är tio år sedan de baltiska länderna blev medlemmar i Nato. Jag kan också konstatera att Försvarsberedningen, där Peter Hultqvist är en av ledamöterna, gör motsvarande bedömning i den säkerhetspolitiska rapporten *Vägval i en globaliserad värld*, nämligen att Norden och Östersjöregionen sammantaget präglas av stabilitet, dialog och samarbete.

Försvarsberedningen gjorde en liknande bedömning för Östersjön i det som var grunden för den försvarspolitiska inriktningspropositionen 2009. I beredningen konstateras också att ett enskilt militärt väpnat angrepp mot Sverige är fortsatt osannolikt under överskådlig tid. Visst håller Peter Hultqvist också med om den bedömningen? Jag har nämligen inte sett någon avvikande mening när det gäller den beskrivningen.

Herr talman! Just nu pågår en omfattande försvarsreform med syfte att stärka försvarets förmåga. Försvarsmaktens övningsverksamhet ökar, vilket jag också nämnde i svaret. Det inkluderar området på och kring Gotland. Det betyder att det *är* militär närvaro. Övningen Northern Coast, som genomfördes under hösten i farvattnen runt Gotland, inkluderade över 3 000 personer och 35 fartyg från 14 länder. Försvarsmakten

gör självklart också egna övningar på Gotland, runt Gotland och över Gotland.

Jag skulle vilja säga att den nya insatsorganisationen med kvalificerade system som våra JAS-divisioner, korvettdivisioner, u-båtssystemet och tillförsel av de medeltunga helikoptersystemen skapar goda förutsättningar för att kunna verka med både sensorer och vapenplattformar på, över och runt ön.

Detta är sammantaget ett resultat av att vi har kunnat höja försvarsanslagen, och det är ett resultat av alliansregeringens ansvarsfulla ekonomiska politik. Det är inte med kaserner eller stabsbyggnader som man bygger försvarsförmåga. Det gör man genom att ha väl övade och väl utrustade förband som kan användas i Sverige, i vårt närområde och längre bort om så behövs. Det är på det sättet vi stärker vår försvarsförmåga.

Anf. 96 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Försvarsberedningen konstaterar att man ser den militära förmågeökningen i Ryssland, man ser den ökade övningsverksamheten och man ser den ökade underrättelseverksamheten. Man konstaterar att det påverkar vår säkerhetsmiljö, och man konstaterar att osäkerheten om framtiden har ökat. Men man säger också att det är stabilitet som läget ser ut just nu. Karin Enström valde alltså att bara presentera den ena sidan av vad Försvarsberedningen konstaterar.

Jag talar om ett läge som jag hoppas aldrig ska inträffa, och jag talar inte om att bygga kaserner och staber. Jag talar om att bygga en kapacitet som ska finnas om den behövs, framför allt i form av luftvärn och kustmålsrobot. Det är nödvändigt för att klara öppna sjövägar och öppna luftvägar om ett givet läge uppstår. Det är viktigt för de baltiska länderna, och det är viktigt för Finland.

Det är kanske bättre att ha baserat och skapat en normalbild när det är stabilitet, när det råder fred, än att börja göra alla omdisponeringarna i skarpt läge. Då vet man inte om man når fram och vilka premisser som gäller eller om det till och med uppfattas som en eskalering i ett sådant sammanhang. Det är fråga om vilken syn man har på vad den rimligaste strategin är.

Beslutet om JAS var ett beslut som var direkt relaterat till – i alla fall i de samtal som jag har som grund för att delta i beslutet och vara aktiv i att driva det – att det sker en uppgradering av det ryska flygvapnet med bland annat ett system som heter PAK-FA. Vi måste med andra ord ha ett relevant flygvapen som står sig i den nya miljön. Korvetterna är också något som förmodligen grundas i att man vill ha ett modernare system som kan stå sig i ett sådant läge som vi nu upplever.

Vi har tagit vissa konsekvenser när det gäller det nya läget, men detta gäller att ta ytterligare konsekvenser. Det är därför som frågan om luftvärn, kustmålsrobot och liknande på Gotland är viktig. Jag säger, och är öppen för, att man kan ha flexibla organisationer. Jag är öppen för att diskutera hur det kan utformas, men i grunden krävs ökad nivå av militär närvaro utan att koncentrera sig på en debatt om kasernbyggnader och stabsbyggnader. Det är nämligen inte detsamma som militär förmåga och försvarsförmåga.

Vi anser också att det skulle vara en bra signal till vår nära omvärld. Det skulle vara bra i förhållande till de baltiska länderna, och det skulle

Prot. 2013/14:66
6 februari

Svar på interpellation

vara bra i förhållande till Finland. Vår uppfattning är också att det skulle bidra till ökad långsiktig stabilitet.

Jag kan egentligen inte se varför vi ska behöva ha en vattendelare kring synen på hur vi hanterar Gotland. Man skulle med enkelhet kunna säga att det har skett mycket under ett antal år nu, och det gör att vi delvis är inne i ett nytt läge. Vår bedömning är att det kommer att ske än mer fram till intervallet 2020–2025. Då bör vi också dra vissa slutsatser om vilka konsekvenser det får för oss och hur vi ska förhålla oss till det i vår struktur och vår försvarsplanering. Därför för vi upp just Gotland till debatt. Vi kommer också att driva det i Försvarsberedningens arbete, där jag redan har gjort en sådan markering.

Återigen, är ministern beredd att vidta några åtgärder eller ställa sig bakom någonting som flyttar fram positionerna när det gäller Gotland?

Anf. 97 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag skulle vilja gå tillbaka lite i tiden och påminna Peter Hultqvist om att det vi nu delvis kan se är ett resultat av socialdemokratisk politik. Socialdemokraternas meritlista – om jag får använda det uttrycket – när det gäller försvaret och försvar av Gotland imponerar inte. Gotlandsbrigaden, Gotlands artilleriregemente, Gotlands luftvärnskår, Gotlands kustartilleriregemente och Gotlands regemente lades alla ned under den socialdemokratiska regeringen. Det var bara en bråkdel av de ca 60 förband och enheter som Socialdemokraterna lade ned under sin tid vid makten.

Det som Peter Hultqvist och Socialdemokraterna nu kommer med handlar kanske om att sent ska syndaren vakna. Nu är vi på väg mot att kunna återta vår försvarsförmåga. Efter år av nedläggningar, efter år av besparingar och krympande försvarsanslag under den socialdemokratiska regeringen har det nu vänt för försvaret. Vi kan nämligen se hur försvarsplaneringen börjar ta form, vi kan se hur övningsverksamheten ökar och vi kan se hur kvaliteten på förbanden ökar med professionella och erfarna soldater och sjömän.

För andra året i rad tillför regeringen också nya pengar till försvaret för att hålla tempot uppe i försvarsreformen. Den syftar just till att stärka vår försvarsförmåga. Med tillgängliga och rörliga förband som är bemannade med erfaren personal och utrustade med modernt materiel kan Försvarsmakten genomföra insatser, inte minst över och på Gotland. Jag ser att Försvarsmakten kommer att ha god förmåga att kunna bygga upp det.

Vi vet också att vi har ett arbete i Försvarsberedningen som handlar om att se över vad som ska gälla inför 2015 och framöver. Jag hoppas att vi ska kunna komma överens där, men jag bekymrad över hur Socialdemokraterna ska få ihop det pengamässigt. Socialdemokraterna lägger inte mer pengar i dag än vad alliansregeringen gör. Att göra den typen av förstärkningar som Peter Hultqvist talar ganska yvigt och vitt och brett om kostar pengar. Hur mycket pengar det kostar beror naturligtvis på vad man gör.

Det som oroar mig är, om det skulle bli aktuellt, hur Socialdemokraterna ska komma överens med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i det här fallet. Förra valet gick ni till val på att skära ned på försvaret med 2 miljarder kronor. Hur ser det ut nu? Det oroar nämligen mig betydligt mer

just nu. Det som inte oroar mig är Försvarsmaktens förmåga att kunna verka på och över Gotland.

Prot. 2013/14:66
6 februari

Anf. 98 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tror inte att ministern är ett dugg oroad över de sakerna som räknades upp, inte ett spår. Ministern vet att vi är beredda att göra upp i Försvarsberedningen, och vi är också beredda att diskutera konsekvenserna av det ekonomiskt. Först måste vi dock se till att komma överens och komma någonvart.

Jag blev lite besviken på det sista inlägget. Jag försökte nämligen föra en debatt om Gotlands framtid och om hur vi ska se på det strategiskt. Jag förde fram frågan om hur man ska göra i ett givet läge.

Är det bättre att vara positionerad på Gotland innan – med luftvärn och med kustmålsrobot och med något högre militär nivå – än att försöka att flytta dit det hela i ett givet läge? Då kontrollerar vi inte situationen. Vi är inte helt herrar i huset, utan det är andra omvärldsfaktorer som gäller. Jag försökte få svar på det, men då fick jag någon sorts historisk exposé över en massa nedläggningar som har skett.

Men om jag ska vara i samma härad kan jag fråga: Varför återuppräntar ni inte alltihop det här och investerar i alla gamla staber och byggnader? Lös det då! Det är enkelt. Den typen av pajkastning tycker jag inte ger så särskilt mycket.

Sedan tycker jag att man ska akta sig för att gå för djupt in på skönmalning av tillståndet inom svensk försvarsmakt. Jag skulle kunna ta upp många exempel om både det ena och det andra som behöver åtgärdas.

När det gäller att syndaren ska vakna känner jag mig varken som det ena eller det andra. Jag försöker att se framåt och beskriva den verklighet som vi lever i och som utvecklas. Rysk militär förmågeökning påverkar vår säkerhetsmiljö, och det har vi sagt i Försvarsberedningens rapport. Det används samma ordval i den finska vitboken. Där gör Finland och Sverige en gemensam analys.

Om omvärlden förändras måste man militärstrategiskt kanske göra vissa förändringar i synen på hur det här hanteras.

Då kvarstår min fråga som jag hoppas att ministern kan utveckla: Är man beredd att ta några initiativ över huvud taget när det gäller Gotland?

Anf. 99 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! För mig gäller det att få ihop de olika bilder som Peter Hultqvist förmedlar. Vi är överens om att området kring Östersjön är stabilt. Vi är också överens om att Ryssland ökar sin övningsverksamhet och sin förmåga.

Syftet med det försvar som vi nu bygger upp är ju att tidigt kunna förflytta förband, kunna vara flexibla och ha ett system som gör att vi har försvaret som en tröskeleffekt och också – beroende på hur läget ser ut och även om det osannolika skulle inträffa – vara beredda och ha en hög beredskap. Det är därför som vi nu stärker vår försvarsförmåga.

Jag tror inte på kaserner och betong. Däremot tror jag på flexibla förband som har en hög rörlighet, och det är ju precis det som vi nu bygger upp.

Men låt oss fortsätta den diskussionen i Försvarsberedningen. Vad drar man för slutsatser av den moderna utvecklingen just nu, och vad får det för konsekvenser för Sveriges säkerhetspolitiska läge?

När det gäller det som vi bygger upp ser jag inte någon motsättning mellan det nationella och det internationella. Jag ser inte heller någon motsättning i att använda hela insatsorganisationen där den bäst behövs, inklusive att kunna vara på Gotland, om så behövs.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2013/14:76 Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm

2013/14:80 Gymnasial lärlingsanställning

EU-dokument

KOM(2014) 20 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om upprättande och användning av en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem och om ändring av direktiv 2003/87/EG

KOM(2014) 28 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 vad gäller minskning av förorenande utsläpp från vägfordon

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:68 Förstärkt tillträdesförbud vid idrottsarrangemang

2013/14:Ju8 av Lena Olsson m.fl. (V)

2013/14:Ju9 av Morgan Johansson m.fl. (S)

2013/14:Ju10 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP)

12 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 februari

2013/14:274 Effektiv statsförvaltning

av *Raimo Pärssinen* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:275 Nationella minoriteter och Filminstitutet

av *Raimo Pärssinen* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 februari

2013/14:394 Trafiken på E10

av *Tomas Nilsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:395 Underhållet på E10

av *Tomas Nilsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:396 Kompensation vid expropriation för fastighetsägare och hyresgäster i Malmfälten

av *Tomas Nilsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:397 Modell för kompensation för fastighetsägare och hyresgäster i Malmfälten

av *Tomas Nilsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:398 Kompensation vid expropriation för hyresgäster

av *Tomas Nilsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:399 Skattekontoret i Mora

av *Kurt Kvarnström* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:400 Skattekontoret i Dalarna

av *Kurt Kvarnström* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:401 Signalspaning från ambassader

av *Peter Rådberg* (MP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:402 Felaktiga antaganden för förnybar energi

av *Lise Nordin* (MP)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:403 Långsiktighet i företagsstödjande verksamheter

av *Jonas Eriksson* (MP)
till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:404 Sveriges gränsskydd

av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:405 Nordiskt samarbete

av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

14 § Kammaren åtskildes kl. 15.23.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 9 § och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

HELÉN TÖRNQVIST

/Eva-Lena Ekman

1 § Ansökan om ledighet	1
2 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
3 § Utökning av antalet suppleanter.....	1
4 § Val av extra suppleant.....	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
6 § Svar på interpellation 2013/14:244 om proposition som reglerar betaltider mellan företag	3
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	3
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S).....	4
Anf. 3 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	5
Anf. 4 OLA JOHANSSON (C).....	6
Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S).....	6
Anf. 6 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	7
Anf. 7 MIKAEL DAMBERG (S).....	9
Anf. 8 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	10
Anf. 9 OLA JOHANSSON (C).....	10
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S).....	11
Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	11
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	12
Anf. 13 MIKAEL DAMBERG (S).....	13
Anf. 14 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	14
Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	14
7 § Svar på interpellation 2013/14:254 om rekryteringen av soldater till insatsorganisationen	15
Anf. 16 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	15
Anf. 17 PYRY NIEMI (S).....	16
Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (C).....	18
Anf. 19 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	18
Anf. 20 PYRY NIEMI (S).....	19
Anf. 21 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	20
Anf. 22 PYRY NIEMI (S).....	21
Anf. 23 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	22
8 § Svar på interpellation 2013/14:257 om avbrutna försvarsmaterielsamarbeten	23
Anf. 24 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	23
Anf. 25 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	23
Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C).....	24
Anf. 27 PETER HULTQVIST (S).....	25
Anf. 28 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	25
Anf. 29 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	26
Anf. 30 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	27
Anf. 31 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	28
Anf. 32 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	28
Ajournering.....	29
Återupptagna förhandlingar	29

9 § Frågestund	29
Anf. 33 TREDJE VICE TALMANNEN.....	29
<i>Finansieringen av bolagsskattesänkningen.....</i>	<i>29</i>
Anf. 34 FREDRIK OLOVSSON (S)	29
Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M).....	30
Anf. 36 FREDRIK OLOVSSON (S)	30
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M).....	30
<i>EU:s energi- och klimatmål.....</i>	<i>31</i>
Anf. 38 ÅSA ROMSON (MP)	31
Anf. 39 Miljöminister LENA EK (C)	31
Anf. 40 ÅSA ROMSON (MP)	31
Anf. 41 Miljöminister LENA EK (C)	32
<i>Miljöaspekter vid byggande av bostäder.....</i>	<i>32</i>
Anf. 42 OSKAR ÖHOLM (M)	32
Anf. 43 Miljöminister LENA EK (C)	32
Anf. 44 OSKAR ÖHOLM (M)	33
Anf. 45 Miljöminister LENA EK (C)	33
<i>Stödet till kvinnojourer.....</i>	<i>33</i>
Anf. 46 MARKUS WIECHEL (SD).....	33
Anf. 47 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	34
Anf. 48 MARKUS WIECHEL (SD).....	34
Anf. 49 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	34
<i>Solenergi.....</i>	<i>34</i>
Anf. 50 JENS HOLM (V)	34
Anf. 51 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	35
Anf. 52 JENS HOLM (V)	35
Anf. 53 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	35
<i>Idrottslyftet och friluftsrörelsen.....</i>	<i>36</i>
Anf. 54 ANITA BRODÉN (FP).....	36
Anf. 55 Miljöminister LENA EK (C)	36
Anf. 56 ANITA BRODÉN (FP).....	36
Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C)	37
<i>Elprisets konsekvenser för företagen.....</i>	<i>37</i>
Anf. 58 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	37
Anf. 59 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	37
Anf. 60 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	38
Anf. 61 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	38
<i>Sänkningen av restaurangmomsen</i>	<i>38</i>
Anf. 62 PER LODENIUS (C).....	38
Anf. 63 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	38
Anf. 64 PER LODENIUS (C).....	39
Anf. 65 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	39
<i>Övergödningen av haven.....</i>	<i>39</i>
Anf. 66 JAN-OLOF LARSSON (S).....	39
Anf. 67 Miljöminister LENA EK (C)	40
Anf. 68 JAN-OLOF LARSSON (S).....	40
Anf. 69 Miljöminister LENA EK (C)	40
<i>Bisfenol A</i>	<i>41</i>

Anf. 70 HELENA LEANDER (MP).....	41
Anf. 71 Miljöminister LENA EK (C).....	41
Anf. 72 HELENA LEANDER (MP).....	41
Anf. 73 Miljöminister LENA EK (C).....	42
<i>Momsfriheten för föreningar</i>	42
Anf. 74 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M).....	42
Anf. 76 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	43
Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M).....	43
<i>Överskuldssättning</i>	44
Anf. 78 HILLEVI LARSSON (S).....	44
Anf. 79 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	44
Anf. 80 HILLEVI LARSSON (S).....	44
Anf. 81 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	44
<i>Rådgivningen vid privat sparande</i>	45
Anf. 82 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	45
Anf. 83 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	45
Anf. 84 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	45
Anf. 85 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	46
<i>Stödet till norra delen av Kalmar län</i>	46
Anf. 86 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	46
Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	46
Anf. 88 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	47
Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	47
<i>Resurserna till välfärden</i>	47
Anf. 90 EMIL KÄLLSTRÖM (C).....	47
Anf. 91 Finansminister ANDERS BORG (M).....	48
Anf. 92 TREDJE VICE TALMANNEN	48
10 § Svar på interpellation 2013/14:258 om försvaret av	
Gotland	48
Anf. 93 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	48
Anf. 94 PETER HULTQVIST (S).....	49
Anf. 95 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	50
Anf. 96 PETER HULTQVIST (S).....	51
Anf. 97 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	52
Anf. 98 PETER HULTQVIST (S).....	53
Anf. 99 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	53
11 § Bordläggning	54
12 § Anmälan om interpellationer	54
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	55
14 § Kammaren åtskildes kl. 15.23	56

